

Study Circle Career Development Institute

महाराष्ट्र अराजपत्रित सेवा (गट ब व गट क) पूर्व परीक्षेसाठी उपयुक्त प्रश्नसंग्रह

(६) चालू घडामोडी घटकावरील २०२३ सालातील एमपीएससी परीक्षेतील प्रश्न

२. महाराष्ट्र अराजपत्रित गट-ब व गट-क सेवा संयुक्त परीक्षा -२०२३						
२.१	महाराष्ट्र अराजपत्रित गट-ब व गट-क सेवा संयुक्त पूर्व परीक्षा -२०२३	(१) सहायक कक्ष अधिकारी (२) राज्य कर निरीक्षक (३) पोलीस उपनिरीक्षक (४) दुय्यम निबंधक, श्रेणी-१/मुद्रांक निरीक्षक (५) कर सहायक (६) दुय्यम निरीक्षक, राज्य उत्पादन शुल्क (७) उद्योग निरीक्षक (८) लिपिक-टंकलेखक (९) तांत्रिक सहायक, विमा संचालनालय (१०) सहायक मोटार वाहन निरीक्षक	वस्तुनिष्ठ बहुपर्यायी	जानेवारी, २०२३	३० एप्रिल, २०२३	जून, २०२३

(६) चालू घडामोडी - जागतिक तसेच भारतातील

* राजकीय घटना

- १) जागतिक संघटना, आंतरराष्ट्रीय संबंध, मानवी हक्क विषयक घटना, संरक्षणविषयक घटना
- २) राष्ट्रीय राजकीय घटना - निवडणुका, प्रशासन, न्यायालयीन निकाल, आयोग, कायदे व घटनादुरुस्त्या, आंदोलने

* आर्थिक व वित्तीय घटना

- ३) जागतिक स्तरावरील आर्थिक घडामोडी, विदेशी व्यापार, उद्योगुर पायाभूत क्षेत्रातील घटना
- ४) अर्थसंकल्प व सार्वजनिक वित्त, बँकिंग व वित्त, कृषी व ग्रामीण विकास, दारिद्र्य व बेकारी

* वैज्ञानिक घटना

- ५) ऊर्जा तंत्रज्ञान व आण्विक प्रकल्प, आयसीटी, अवकाशविज्ञान
- ६) वैज्ञानिक संस्था व संशोधक, जैवतंत्रज्ञान, रोगविज्ञान

* सामाजिक व शैक्षणिक घटना

- ७) सामाजिक सुरक्षेचे उपक्रम व पुढाकार, सर्वसमावेशकता
- ८) शैक्षणिक व आरोग्य क्षेत्रातील घटना, रोजगार निर्मिती व कौशल्य विकास
- ९) भौगोलिक व पर्यावरणविषयक घटना - प्रकाशझोतातील स्थळे, राजकीय भूगोल, पर्यावरण परिषदा, संवर्धन, कायदे, आपत्तीव्यवस्थापन
- १०) नेमणुका, नियुक्ती व प्रकाशझोतातील व्यक्ती
- ११) पारितोषिक, पुरस्कार व बहुमान
- १२) क्रीडाविषयक घटना - क्रीडा स्पर्धा, खेळाडूंची कामगिरी, पुरस्कार व सन्मान, प्रकाशझोतातील खेळाडू व प्रशिक्षक
- १३) सांस्कृतिक व पर्यटन घटना - संगीत व नृत्य, चित्रपट, यात्रा, संस्था व स्मारके
- १४) साहित्यिक घटना - प्रकाशझोतातील पुस्तके व लेखक, मराठी साहित्य संमेलन व इतर उपक्रम
- १५) सामान्यज्ञान - महत्त्वाचे दिवस व वर्ष, सर्वप्रथम, सर्वात मोठे/छोटे, ऐतिहासिक घटनाक्रम

महाराष्ट्र अराजपत्रित सेवा परीक्षा (गट ब व गट क)
Maharashtra Non Gazetted Services Examination
(Group B and Group C)

- परीक्षेचे टप्पे- १. संयुक्त पूर्व परीक्षा- १०० गुण
 २. स्वतंत्र मुख्य परीक्षा - ४०० गुण (एकूण २ पेपर)
 ३. शारीरिक चाचणी व मुलाखत - केवळ पोलीस उप-निरीक्षक पदाकरी शारीरिक चाचणी - १०० गुण व मुलाखत - ४० गुण.
 ४. सहायक मोटार वाहन निरीक्षक गट- क पदाच्या पूर्व परीक्षेकरीता सदर अभ्यासक्रमां लागू. मात्र, स्वतंत्र मुख्य परीक्षा - ३०० गुण.

महाराष्ट्र अराजपत्रित सेवा संयुक्त पूर्व परीक्षा (गट ब व गट क)
Maharashtra Non Gazetted Services Combined Preliminary Examination (Group B and Group C)

-: परीक्षा योजना :-

प्रश्नपत्रिकेची संख्या - एक

विषय व सांकेतांक	प्रश्नसंख्या	एकूण गुण	दर्जा	माध्यम	परीक्षेचा कालावधी	प्रश्नपत्रिकेचे स्वरूप
सामान्य क्षमता चाचणी (सांकेतांक क्र. १०६१)	१००	१००	पदवी	मराठी व इंग्रजी	एक तास	वस्तुनिष्ठ बहुपर्यायी

नकारात्मक गुणदान -

१) प्रत्येक चुकीच्या उत्तराकरीता २५% किंवा १/४ एवढे गुण एकूण गुणांमधून वजा/ कमी करण्यात येतील.
२) एखाद्या प्रश्नाची एकापेक्षा अधिक उत्तरे दिली असल्यास अथवा ज्या उमेदवाराने उत्तरपत्रिकेत पूर्ण वस्तुनिष्ठ चिन्हांकित केले नसेल अशा प्रश्नाचे उत्तर चुकीचे समजण्यात येऊन त्या प्रश्नाच्या उत्तराकरीता २५% किंवा १/४ एवढे गुण एकूण गुणांमधून वजा/कमी करण्यात येतील.
३) वरीलप्रमाणे कार्यपध्दतीचा अवलंब करताना एकूण अंतिम गुणांची बेरीज अपूर्णाकात आली तरीही ती अपूर्णाकातच राहिल व पुढील कार्यवाही त्याच्या आधारे करण्यात येईल.
४) एखाद्या प्रश्नाचे उत्तर अनुत्तरितअसेल तर, अशा प्रकरणी नकारात्मक गुणांची पध्दत लागू असणार नाही.

-: अभ्यासक्रम :-

अनु. क्रमांक	विषय
	सामान्य क्षमता चाचणी
१)	इतिहास - आधुनिक भारताचा विशेषतः महाराष्ट्राचा इतिहास.
२)	भूगोल - महाराष्ट्राच्या भूगोलाच्या विशेष अभ्यासासह - पृथ्वी, जगातील विभाग, हवामान, अक्षांश-रेखांश, महाराष्ट्रातील जमिनीचे प्रकार, पर्जन्यमान, प्रमुख पिके, शहरे, नद्या, उद्योगधंदे, इत्यादी.
३)	अर्थव्यवस्था - भारतीय अर्थव्यवस्था - राष्ट्रीय उत्पन्न, शेती, उद्योग, परकीय व्यापार, बँकिंग, लोकसंख्या, दरिद्र्य व बेरोजगारी, मुद्रा आणि राजकोषीय नीति, इत्यादी. शासकीय अर्थव्यवस्था - अर्थसंकल्प, लेखा, लेखापरीक्षण, इत्यादी.
४)	चालू घडामोडी - जागतिक तसेच महाराष्ट्रासह भारतातील.
५)	राज्यशास्त्र
६)	सामान्य विज्ञान - भौतिकशास्त्र (Physics), रसायनशास्त्र (Chemistry), प्राणिशास्त्र (Zoology), वनस्पतीशास्त्र (Botany), आरोग्यशास्त्र (Hygiene).
७)	अंकगणित - बेरीज, वजाबाकी, गुणाकार, भागाकार, दशांश, अपूर्णांक व टक्केवारी इत्यादी
८)	वृद्धिमापन चाचणी - उमेदवार किती लवकर व अचूकपणे विचार करू शकतो हे आजमावण्यासाठी प्रश्न

दिनांक - १५ नोव्हेंबर, २०२२

सचिव
महाराष्ट्र लोकसेवा आयोग

महाराष्ट्र अराजपत्रित सेवा (गट ब व गट क) पूर्व परीक्षा २०२३

Gr B & C Combined Preliminary Examination - 100 Points

१०० महत्वाचे मुद्दे : सामान्य क्षमता चाचणी पेपर

(१)आधुनिक भारताचा विशेषतः महाराष्ट्राचा इतिहास

- १) युरोपियन आणि अँग्लो - ब्रिटिश युद्धे
- २) ब्रिटिश प्रशासन - गव्हर्नर जनरल्स आणि व्हाईसरॉयांची भूमिका
- ३) ब्रिटिश राजवटीतील घटनात्मक सुधारणा, कायदे, आयोग व समित्या
- ४) सामाजिक धार्मिक सुधारणा
- ५) शिक्षण आणि प्रेस
- ६) ब्रिटिश राजवटीचा आर्थिक परिणाम
- ७) राष्ट्रवाद आणि राजकीय संघटनांचा उदय
- ८) क्रांतिकारक संघटना व राष्ट्रवाद
- ९) काँग्रेस पक्ष - संस्थापक, अधिवेशने, ठराव
- १०) स्वातंत्र्य चळवळ - काँग्रेस, स्वदेशी, असहयोग, सविनय कायदेभंग, भारत छोडो
- ११) शेतकरी आंदोलन आणि कृषी सुधारणा
- १२) कामगार चळवळी आणि कामगार संघटना
- १३) मुस्लिम लीग आणि फाळणी
- १४) स्वातंत्र्य आणि संबंधित समस्या
- १५) संयुक्त महाराष्ट्र चळवळ व स्वातंत्र्योत्तर भारत

History of Modern India especially of Maharashtra (15)

- 1) Europeans & Anglo - British Wars
- 2) British Administration - Role of GGs & viceroys
- 3) Constitutional and reform Acts, laws during British Rule
- 4) Socioreligious reforms
- 5) Education & Press
- 6) Economic Impact of British rule
- 7) Rise of nationalism & political organisations
- 8) Militant Nationalism
- 9) Congress Party - Founders, Sessions, Resolutions
- 10) Freedom movement - Congress, Swadeshi, Noncooperation, Civil Disobedience, Quit India
- 11) Farmers agitation and agricultural reforms
- 12) Labour movements & Trade Unions
- 13) Muslim League & partition
- 14) Independence & related issues
- 15) Samyukt Maharashtra Movement

(२) भूगोल (महाराष्ट्राच्या भूगोलाच्या विशेष अभ्यासासह)

- * पृथ्वी, जगातील विभाग, हवामान, अक्षांश-रेखांश, महाराष्ट्रातील जमिनीचे प्रकार, पर्जन्यमान, प्रमुख पिके, शहरे, नद्या, उद्योगधंदे इत्यादी.
- १६) पृथ्वी - सूर्यमाला
- १७) अक्षांश आणि रेखांश - प्रमाण आणि स्थानिक वेळ
- १८) भूकंप आणि ज्वालामुखी, खडक, भौगोलिक वैशिष्ट्ये
- १९) जागतिक विभाग - पर्वत,
- २०) हवामान - वातावरण, वारे आणि महासागर प्रवाह
- २१) पर्जन्यमान
- २२) नद्या - धरणे आणि प्रकल्प
- २३) भौतिक भूगोल - पर्वत, पठार, वाळवंट, किनारपट्टी, बेटे
- २४) वने आणि वनस्पती - पर्यावरण
- २५) महाराष्ट्रातील जमिनीचे प्रकार
- २६) प्रमुख पिके - शेती
- २७) शहरे
- २८) आर्थिक भूगोल - खनिजे आणि ऊर्जा संसाधने, वाहतूक आणि पर्यटन
- २९) उद्योग
- ३०) राजकीय भूगोल - लोकसंख्या, भाषा, जमाती आणि वंश, स्थाने आणि सीमा

Geography with special study of Geography of Maharashtra (15)

- 16) Earth - Solar System
- 17) Latitude and longitude - Standard & Local Time
- 18) Earthquakes & Volcanoes, Rocks, Geographical Features
- 19) World divisions - Mountains,
- 20) Climate - Atmosphere, Winds & Ocean Currents
- 21) Rainfall
- 22) Rivers - dams & projects
- 23) Physical geography - Mountains, Planes, Plateau, Desert, Coastal areas, Islands
- 24) Forestry - Vegetation & Environment
- 25) Soil types in Maharashtra
- 26) Major crops - Agriculture
- 27) Cities
- 28) Economic Geography - Minerals and Energy Resources, Transport & Tourism
- 29) Industries
- 30) Political Geography - Population, Languages, Tribes and Races, Locations & Boundaries

(३) नागरिकशास्त्र

- * भारताच्या राज्यघटनेचा प्राथमिक अभ्यास, राज्य व्यवस्थापन (प्रशासन), ग्राम व्यवस्थापन (प्रशासन)
- ३१) संविधान सभा, स्रोत, समित्या, चिन्हे
- ३२) प्रस्तावना, ठळक आणि मूलभूत वैशिष्ट्ये, कलमे
- ३३) मूलभूत हक्क/एफआर, डीपी, एफडी
- ३४) घटना दुरुस्त्या, आयोग आणि मंडळे

- ३५) केंद्र-राज्य संबंध, राज्य निर्मिती
- ३६) न्यायपालिका
- ३७) राज्य सरकार आणि प्रशासन - कार्यकारी, विधिमंडळ
- ३८) स्थानिक स्वराज्य संस्थांची उत्क्रांती, ७३ वी आणि ७४ वी दुरुस्ती
- ३९) ग्रामपंचायत, तालुका पंचायत, जिल्हा परिषद आणि ग्रामविकास
- ४०) जिल्हा प्रशासन

Civics (10)

- 31) Constituent Assembly, Sources, Committees, Symbols
- 32) Preamble, Salient & Basic features, articles
- 33) FRs, DPs, FDs
- 34) Amendments, Commissions and Boards
- 35) Centre - State relations, New States
- 36) Judiciary & Indian Union
- 37) State Government and Administration - Executive, Legislature
- 38) Evolution of LSG, 73rd & 74th Amendment
- 39) Grampanchayat, Taluka Panchayat, Zilla Parishad & Rural development
- 40) District Administration

(४) अर्थव्यवस्था

- ※ भारतीय अर्थव्यवस्था-राष्ट्रीय उत्पन्न, शेती, उद्योग, परकीय व्यापार, बँकिंग, लोकसंख्या, दारिद्र्य व बेरोजगारी, मुद्रा आणि राजकोषीय नीती, शासकीय अर्थव्यवस्था-अर्थसंकल्प, लेखा, लेखापरीक्षण
- ४१) राष्ट्रीय उत्पन्न - जीव्हीए, जीडीपी
  - ४२) महागाई - कारणे, परिणाम, नियंत्रण
  - ४३) कृषी - ग्रामीण विकास आणि सहकार क्षेत्र
  - ४४) उद्योग - पायाभूत सुविधा आणि सेवा क्षेत्र
  - ४५) आर्थिक सुधारणा - क्षेत्रीय वाढ, एसडीजी, मॅक्रो इकॉनॉमिक्स
  - ४६) विदेशी व्यापार - आकारमान, दिशा आणि रचना
  - ४७) बँकिंग - चलन पुरवठा, क्रेडिट आणि मॉनिटरी पॉलिसी
  - ४८) लोकसंख्या - लोकसंख्या चक्र, लोकसंख्या धोरण
  - ४९) गरिबी - संकल्पना, गरिबीचे मोजमाप, दारिद्र्य निर्मूलन कार्यक्रम
  - ५०) रोजगार निर्मिती कार्यक्रम
  - ५१) विकास कार्यक्रम - महिला, मुले, ज्येष्ठ नागरिक यांच्या संदर्भात
  - ५२) आर्थिक आणि वित्तीय धोरणे - कर महसूल
  - ५३) अर्थसंकल्प
  - ५४) सार्वजनिक खर्च
  - ५५) लेखा आणि लेखापरीक्षण

Economy - Indian Economy & Government Economy (15)

- 41) National Income - GDP, GVA,
- 42) Inflation - causes, effects, control, measures
- 43) Agriculture - Rural Development & Co-operative sector
- 44) Industry - Infrastructure and Services Sector

- 45) Economic reforms - Sectoral growth, MDG, SDG, Macro Economics
- 46) Foreign Trade - Volume, direction & structure
- 47) Banking - Credit and Monetary policies
- 48) Population - Demographic cycle, Population Policies
- 49) Poverty - Concepts, Measurement and estimates of poverty, Alleviation programs
- 50) Employment Generation programs -
- 51) Development Programs - with respect to women, children, senior citizens
- 52) Monetary and Fiscal Policies - Taxes
- 53) Budget
- 54) Public Expenditure
- 55) Accounts & Audit

(५) सामान्य विज्ञान

* भौतिकशास्त्र (फिजिक्स), रसायनशास्त्र (केमिस्ट्री), प्राणिशास्त्र (झूलॉजी), वनस्पतिशास्त्र (बॉटनी), आरोग्यशास्त्र (हायजीन)

* भौतिकशास्त्र (फिजिक्स)

- ५६) गतीशास्त्र, उष्णता, लहरी - प्रकाश, ध्वनी, विद्युतचुंबकीय लहरी
- ५७) विद्युतशास्त्र, चुंबकत्व
- ५८) अणुविज्ञान, खगोलशास्त्र आणि अंतराळ विज्ञान

* रसायनशास्त्र (केमिस्ट्री)

- ५९) आवर्त सारणी - धातू आणि अधातू
- ६०) रासायनिक अभिक्रिया - आम्ल, क्षार, संयुगे
- ६१) सेंद्रिय रसायनशास्त्र - हायड्रोकार्बन्स, कीटकनाशके, इंधन, वायू, खते

* प्राणिशास्त्र (झूलॉजी)

- ६२) पेशीविज्ञान व चयापचयन
- ६३) प्राण्यांचे वर्गीकरण आणि उदाहरणे, प्राणी शरीरविज्ञान
- ६४) उपयुक्त आणि हानीकारक प्राणी - पशुपालन, दुग्धव्यवसाय, कुक्कुटपालन

* वनस्पतिशास्त्र (बॉटनी)

- ६५) वनस्पतींचे वर्गीकरण आणि उदाहरणे
- ६६) कृषीविज्ञान व वनशास्त्र
- ६७) उपयुक्त आणि हानिकारक वनस्पती - फलोत्पादन आणि फुलशेती

* आरोग्यशास्त्र (हायजीन)

- ६८) मानवी शरीर प्रणाली - चेतासंस्था, रक्ताभिसरण, पचन व उत्सर्जन संस्था, स्नायू व अस्थि,
- ६९) आरोग्य आणि रोग - रोगप्रसार व कारक घटक, रोगनिदान, उपचार आणि कार्यक्रम
- ७०) अन्न आणि पोषण - मॅक्रो व सूक्ष्म पोषण द्रव्ये, जीवनसत्त्वे

General Science (15)

- 56) Dynamics, Heat, Waves - Light, Sound, EM spectrum
- 57) Electricity, Magnetism,
- 58) Nuclear science, Astronomy & Space science
- 59) Periodic Table - metals & nonmetals
- 60) Chemical reactions - acids, bases, compounds

- 61) Organic chemistry - hydrocarbons, insecticides, Fuels, Gases, Fertilisers
- 62) Classification of animals and examples
- 63) Anatomy and Physiology wrt animal body
- 64) Useful and Harmful animals -Animal Husbandry, Dairy, Poultry
- 65) Classification of plants and examples
- 66) Anatomy and Physiology wrt plants
- 67) Useful and Harmful plants - Horticulture and floriculture
- 68) Human body system - CNS, CVS, GIT, Musculoskeletal, endocrine, Excretory
- 69) Health & Diseases - vectors, agents, diagnosis , treatmet & programs
- 70) Food and Nutrition -Macro, micro, minerals, vitamins

(६) चालू घडामोडी (१५)

* चालू घडामोडी – जागतिक तसेच भारतातील

* राजकीय घटना

- ७१) जागतिक संघटना, आंतरराष्ट्रीय संबंध, मानवी हक्क विषयक घटना, संरक्षणविषयक घटना
- ७२) राष्ट्रीय राजकीय घटना – निवडणुका, प्रशासन, न्यायालयीन निकाल, आयोग, कायदे व घटनादुरुस्त्या, आंदोलने

* आर्थिक व वित्तीय घटना

- ७३) जागतिक स्तरावरील आर्थिक घडामोडी, विदेशी व्यापार, उद्योगुर पायाभूत क्षेत्रातील घटना
- ७४) अर्थसंकल्प व सार्वजनिक वित्त, बँकिंग व वित्त, कृषी व ग्रामीण विकास, दारिद्र्य व बेकारी

* वैज्ञानिक घटना

- ७५) ऊर्जा तंत्रज्ञान व आण्विक प्रकल्प, आयसीटी, अवकाशविज्ञान
- ७६) वैज्ञानिक संस्था व संशोधक, जैवतंत्रज्ञान, रोगविज्ञान

* सामाजिक व शैक्षणिक घटना

- ७७) सामाजिक सुरक्षेचे उपक्रम व पुढाकार, सर्वसमावेशकता
- ७८) शैक्षणिक व आरोग्य क्षेत्रातील घटना, रोजगार निर्मिती व कौशल्य विकास

- ७९) भौगोलिक व पर्यावरणविषयक घटना – प्रकाशझोतातील स्थळे, राजकीय भूगोल, पर्यावरण परिषदा, संवर्धन, कायदे, आपत्तीव्यवस्थापन
- ८०) नेमणुका, नियुक्ती व प्रकाशझोतातील व्यक्ती
- ८१) पारितोषिक, पुरस्कार व बहुमान
- ८२) क्रीडाविषयक घटना – क्रीडा स्पर्धा, खेळाडूंची कामगिरी, पुरस्कार व सन्मान, प्रकाशझोतातील खेळाडू व प्रशिक्षक
- ८३) सांस्कृतिक व पर्यटन घटना – संगीत व नृत्य, चित्रपट, यात्रा, संस्था व स्मारके
- ८४) साहित्यिक घटना – प्रकाशझोतातील पुस्तके व लेखक, मराठी साहित्य संमेलन व इतर उपक्रम
- ८५) सामान्यज्ञान – महत्त्वाचे दिवस व वर्ष, सर्वप्रथम, सर्वात मोठे/छोटे, ऐतिहासिक घटनाक्रम

Current Affairs (15)

* Political events

- 71) World Organization, International Relations, Human Rights Events, Defense Events
- 72) National Political Events - Elections, Administration, Judicial Results, Commissions, Laws and Amendments, Agitations
* Economic and financial events
- 73) Global economic developments, foreign trade, industry and infrastructure developments
- 74) Budget & Public Finance, Banking & Finance, Agriculture & Rural Development, Poverty & Unemployment
* Current events wrt Science & Technology
- 75) Energy Technology and Nuclear Projects, ICT, Space Science
- 76) Scientific institutes and researchers, biotechnology, pathology
* Social and educational events
- 77) Social security initiatives and inclusiveness
- 78) Events in education and health sector, job creation and skill development
- 79) Geographical and Environmental Events - Lights, Political Geography, Environmental Councils, Conservation, Laws, Disaster Management
- 80) Appointment, appointment and person in the spotlight
- 81) Prizes, awards and honors
- 82) Sports Events - Sports Competitions, Athletes Performance, Awards & Honors, Light Players & Coaches
- 83) Cultural and Tourism Events - music and dance, movies, travel, institutions and monuments
- 84) Literary Events - Books and Writers in Prakashjota, Marathi Sahitya Sammelan and other activities
- 85) General Knowledge - Important days and years, first of all, the biggest / smallest, historical events

(७) बुद्धिमापन चाचणी व अंकगणित

- * बुद्धिमापन चाचणी – उमेदवार किती लवकर व अचूकपणे विचार करू शकतो हे अजमावण्यासाठी अंकगणित – बेरीज, वजाबाकी, गुणाकार, भागाकार, दशांश अपूर्णांक व टक्केवारी

बुद्धिमापन चाचणी –

- ८६) संख्या आणि वर्णमालिका
- ८७) सांकेतिक भाषा, साम्य, तुलना, वर्गीकरण
- ८८) मशीन इनपुट आणि चिन्हे, गणितीय तर्क, परिच्छेदांवरून निष्कर्ष काढणे
- ८९) विधाने आणि युक्तिवाद, विधाने आणि गृहितके, विधाने आणि निष्कर्ष
- ९०) बैठक व मांडणी व्यवस्था
- ९१) नातेसंबंध
- ९२) आकृत्यांवरील प्रश्न, घनावरील प्रश्न

अंकगणित –

- ९३) संख्याप्रणाली – लसावि, मसावि, वर्गमूल आणि घनमूल
- ९४) बेरीज, वजाबाकी, गुणाकार, भागाकार, दशांश अपूर्णांक
- ९५) टक्केवारी, भागीदारी, सरासरी, संभाव्यता

- ९६) गुणोत्तर आणि प्रमाण, मिश्रण, साखळी नियम
 ९७) वेळ आणि अंतर, रेल्वे, बोट आणि जलप्रवाह, काळ आणि काम
 ९८) नफा आणि तोटा, विक्री आणि खरेदी, साधे आणि चक्रवाढ व्याज
 ९९) भूमिती - क्षेत्रफळ, घनफळ आणि परिमिती
 १००) घड्याळ, कॅलेंडर, वय, दिशानिर्देश, वेन आकृत्यांवरील समस्या

Mental Ability test and Arithmetic (15)

General Mental Ability (7)

- 86) Sequence and series
 87) Coding-decoding, Analogy, Comparisons, Classifications
 88) Machine input & Symbols
 89) Syllogism, Judgements, Drawing inference, Statements - Arguments and Conclusion
 90) Sitting arrangement
 91) Blood relations, Ranking Test, Comparison
 92) **Qs on figures**
 i. Construction of squares and triangles
 ii. Series
 iii. Completion of incomplete pattern
 iv. Analogy, Group of Identical Figures
 v. Classification, Odd figures or Odd man out
 vi. Mirror-image, Water-image
 vii. Paper folding, Paper cutting, Dot situation
 viii. Spotting out the embedded figures
 ix. Cubes and dice
 x. Figure matrix

Arithmetics (8)

- 93) **Number system** - HCF and LCM, Square roots and cube roots, Surd and indices
 94) **Addition**, Substarction, Multiplication, Division and Simplification, Decimal Fractions
 95) **Percentage**, Partnership & investment, **Average**, Probability, Permutation Combination
 96) **Ratio and Proportion**, Mixtures & Alligation, Chain Rule
 97) **Time and Distance**, Trains, Boat and Stream, **Time and Work**, Pipe & Cistern
 98) **Profit and Losses**, Sale & purchase, Discount, **Simple and Compound Interest**
 99) **Mensuration & Geometry** - Areas, Volume and Surface Areas
 100) **Problems on Clock, Calendars, Ages**, Directions, Locations and Positions, Venn diagrams

(६) चालू घडामोडी – जागतिक तसेच भारतातील

* राजकीय घटना

- १) जागतिक संघटना, आंतरराष्ट्रीय संबंध, मानवी हक्क विषयक घटना, संरक्षणविषयक घटना
- २) राष्ट्रीय राजकीय घटना – निवडणुका, प्रशासन, न्यायालयीन निकाल, आयोग, कायदे व घटनादुरुस्त्या, आंदोलने

* आर्थिक व वित्तीय घटना

- ३) जागतिक स्तरावरील आर्थिक घडामोडी, विदेशी व्यापार, उद्योगुर पायाभूत क्षेत्रातील घटना
- ४) अर्थसंकल्प व सार्वजनिक वित्त, बँकिंग व वित्त, कृषी व ग्रामीण विकास, दारिद्र्य व बेकारी

* वैज्ञानिक घटना

- ५) ऊर्जा तंत्रज्ञान व आण्विक प्रकल्प, आयसीटी, अवकाशविज्ञान
- ६) वैज्ञानिक संस्था व संशोधक, जैवतंत्रज्ञान, रोगविज्ञान

* सामाजिक व शैक्षणिक घटना

- ७) सामाजिक सुरक्षेचे उपक्रम व पुढाकार, सर्वसमावेशकता
- ८) शैक्षणिक व आरोग्य क्षेत्रातील घटना, रोजगार निर्मिती व कौशल्य विकास
- ९) भौगोलिक व पर्यावरणविषयक घटना – प्रकाशझोतातील स्थळे, राजकीय भूगोल, पर्यावरण परिषदा, संवर्धन, कायदे, आपत्तीव्यवस्थापन
- १०) नेमणुका, नियुक्ती व प्रकाशझोतातील व्यक्ती
- ११) पारितोषिक, पुरस्कार व बहुमान
- १२) क्रीडाविषयक घटना – क्रीडा स्पर्धा, खेळाडूंची कामगिरी, पुरस्कार व सन्मान, प्रकाशझोतातील खेळाडू व प्रशिक्षक
- १३) सांस्कृतिक व पर्यटन घटना – संगीत व नृत्य, चित्रपट, यात्रा, संस्था व स्मारके
- १४) साहित्यिक घटना – प्रकाशझोतातील पुस्तके व लेखक, मराठी साहित्य संमेलन व इतर उपक्रम
- १५) सामान्यज्ञान – महत्त्वाचे दिवस व वर्ष, सर्वप्रथम, सर्वात मोठे/छोटे, ऐतिहासिक घटनाक्रम

१) जागतिक राजकीय घटना

- १) 'जनहित याचिका' या संकल्पनेचा उगम खालीलपैकी कोणत्या देशात झाला आहे ?
  - १) कॅनडा
  - २) ऑस्ट्रेलिया
  - ३) भारत
  - ४) अमेरिका
- 1) The concept of PIL (Public Interest Litigation) originated in which of the following country ?
  - 1) Canada
  - 2) Australia
  - 3) India
  - 4) USA
- २) आंतरराष्ट्रीय न्यायालयाच्या संदर्भात खालीलपैकी कोणते विधान बरोबर आहे ?
  - १) त्याचे मुख्यालय न्यूयॉर्क येथे आहे.
  - २) त्याची कार्यालयीन कामकाजाची भाषा इंग्लिश आणि फ्रेंच आहे.
  - ३) न्यायाधिकांची संख्या २१ आहे.
  - ४) ते संयुक्त राष्ट्रांचे मुख्य न्यायिक घटक नाही

- 2) Which of the following, statement is correct about the International Court of Justice ?
- 1) It's headquarter is in the New York.
  - 2) It's official working languages are English and French.
  - 3) The number of judges are 21.
  - 4) It is not a principal judicial organ of the United Nations.

- 3) युरोपिअन महासंघ :
- a) युरोपिअन महासंघ १९९१ च्या मॅस्ट्रीश करारातून निर्माण झाला.
  - b) युरोपच्या सामुहीक संरक्षण व परराष्ट्र धोरणासाठी प्रयत्नशील असणे.
  - c) पूर्ण युरोपसाठी एक चलन व एक नागरिकत्व निर्माण करणे.
  - d) युरोपिअन महासंघ हा मुख्यतः सामरीक संघ आहे.

पर्यायी उत्तरे :

- १) पर्याय (a), (b) आणि (d) बरोबर आहेत.   २) पर्याय (a), (b) आणि (c) बरोबर आहेत.
 ३) (b), (c) आणि (d) बरोबर आहेत   ४) (a), (b), (c) आणि (d) बरोबर आहेत

- 3). European Union .....
- (a) The European Union emerged from the Maastricht Treaty at 1991 . .
  - (b) To strive for Europe's collective defense and foreign policy
  - (c) Creating one currency and one citizenship for the whole of Europe
  - (d) The European Union is primarily a strategic alliance

Answer Options :

- 1) Option (a), (b) and (d) are correct   2) Option (a), (b) and (c) are correct
 3) (b), (c) and (d) are correct   4) (a), (b), (c) and (d) are correct

- ४) खालीलपैकी कोणत्या देशांकडे चालू वर्ष २०२२ मध्ये ओपेकचे सदस्यत्व नाही ?
- a) कतार   b) इंडोनेशिया   c) इक्वाडोर

पर्यायी उत्तरे :

- १) फक्त (a), (b)   २) फक्त (b), (c)   ३) फक्त (a), (b)   ४) वरील सर्व

- 4) Which of the following countries does not have membership of OPEC in current year 2022 ?
- (a) Qatar   (b) Indonesia   (c) Ecuador

Answer Options :

- 1) Only (a), (b)   2), Only (b), (c)   3) Only (a), (b)   4) All of the above

- ५) खालीलपैकी कोणती विधाने बरोबर आहेत ?
- a) सार्कची स्थापना १९८४ मध्ये ढाका येते झाली.
  - b) सार्कमध्ये आठ देशांचा समावेश आहे.
  - c) मलेशिया सार्कचा सदस्य नाही
  - d) दक्षिण आशियातील लोकांच्या जीवनाचा दर्जा सुधारणे हे सार्कचे उद्दिष्ट आहे.

पर्यायी उत्तरे :

- १) (a), (b), (c)   २) (a), (b)   ३) (b), (c), (d)   ४) (a), (d)

- 5) Which of the following statements are correct ?
- (a) SAARC was established in 1984 at Dhaka.
  - (b) Eight countries are included in the SAARC.
  - {c) Malaysia is not a member of the SAARC.

(d) The objective of the SAARC is to improve the quality of life of the peoples of South Asia.

Answer Options :

- 1) (a), (b), (c)   2) (a), (b)   3) (b), (c), (d)   4) (a), (d)

६) योग्य कथने ओळखा : (आंतरराष्ट्रीय न्यायालय)

- a) न्यायालय वादग्रस्त प्रकरणे आणि सल्लागार कार्यवाहीच्या केसेस दाखल करून घेऊ शकते.
b) राज्यांचे कायम स्वरूपी प्रतिनिधी हे न्यायालयाशी संलग्नीत आहेत.
c) राज्ये सहसा त्यांच्या परराष्ट्र मंत्र्यामार्फत किंवा राजदुतामार्फत रजिस्ट्रारशी संवाद साधतात.

पर्यायी उत्तरे :

- १) फक्त (a) व (b)   २) फक्त (b) व (c)   ३) फक्त (a) व (c)   ४) वरील सर्व

6). Select the correct statements (International Court of Justice) :

- {a) Court may entertain cases of contentious cases and advisory proceedings.
(b) States have permanent representative accredited to the court.
(c) States normally communicate with the registrar through their Minister for Foreign Affairs or their ambassador.

Answer Options :

- 1) Only (a) and (b)   2) Only (b) and (c)   3) Only (a) and (c)   4) All of the above

७) खालीलपैकी कोणता देश आसिया पॅसिफिक इकॉनॉमिक कोऑपरेशन (APEC) चा सदस्य नाही ?

- १) ऑस्ट्रेलिया   २) हॉंगकाँग   ३) भारत   ४) चीन

7) Which of the following Countries is not a member of the Asia-Pacific Economic Cooperation (APEC) ?

- 1) Australia   2) Hongkong   3) India   4) China

८) १८७ सदस्य देशातील ..... यांच्या प्रतिनिधींना एकत्र आणणारी आंतरराष्ट्रीय कामगार संघटना एकमेव त्रिपक्षीय संयुक्त राष्ट्र संघटना आहे.

- १) कायदेमंडळे, कार्यकारीमंडळे आणि न्यायमंडळे   २) वकील, पत्रकार आणि पोलीस
३) सरकारे, मालक आणि कामगार   ४) शिक्षक, स्वयंसेवी संस्था आणि बहुराष्ट्रीय कंपन्या

8) The International Labour Organisation is the only tripartite UN agency bringing together representatives of ..... of 187 member states.

- 1) legislatures, executives and judiciary
2) advocates, journalists and police
3) governments, employers and workers
4) teachers, voluntary organisation and multinational companies

९) आंतरराष्ट्रीय कामगार संघटनेबाबत (ILC) अयोग्य कथने ओळखा :

- १) आय एल ओ च्या सचिवालयाचे मुख्यालय जिनेव्हा, स्वित्झरलॅण्ड येथे आहे.
२) आंतरराष्ट्रीय कामगार परिषदेची बैठक वर्षातून एकदा होते.
३) आय एल ओची कार्यकारीणी परिषद हे नियामक मंडळ आहे, त्याची बैठक वर्षातून दोनवेळा होते
४) रोजगार निर्मिती, सामाजिक संवादास उत्तेजन आणि सामाजिक सुरक्षेमध्ये वाढ या कार्यांना आय एल ओ प्रोत्साहन देते

9) Select the incorrect statement about International Labour Organization (ILO) :

- 1) The ILO's secretariat has its headquarters in Geneva, Switzerland,
2) The International Labour Conference (ILC) meets once a year.

- 3) The Governing Body is the executive council of the ILO and meets two times in a year.
- 4) ILO promoting the works are-creating jobs, promoting social dialogue and extending social protection.

१०) न्युरेनबर्ग कोडनुसार संमतीचे चार गुणधर्म आहेत :

- १) स्वैच्छिक, कायदेशीरदृष्ट्या सक्षम, माहितीपूर्ण, आकलनक्षम
- २) अंमलात आणलेले, कायदेशीरदृष्ट्या सक्षम, माहिती देणारे, समजणारे
- ३) स्वैच्छिक, प्रतिबंधित, संयमित, आकलन
- ४) मागणी केलेले, कायदेशीरदृष्ट्या सक्षम, माहिती देणारे, आकलन करणारे

10) The four attributes of consent, according to the Nuremberg code are :

- 1) voluntary, legally competent, informed, comprehending
- 2) enforced, legally competent, informed, comprehending
- 3) voluntary, restricted, restrained, comprehending
- 4) demanded, legally competent, informed, comprehending

११) नेपाळ आणि ब्रिटिश भारत यांच्यातील सुगौली कराराचा परिणाम काय झाला ?

- १) नेपाळला पूर्ण सार्वभौम राज्य म्हणून मान्यता मिळाली.
- २) पश्चिम तराईचे जिल्हे नेपाळला परत करण्यात आले.
- ३) ब्रिटिश सैन्यात गुरख्यांची सेवा अधिकृतपणे सुरु झाली.
- ४) नेपाळ सरकारच्या वतीने आयात केलेल्या वस्तूंवर ब्रिटिश भारतीय बंदरांवर कोणतेही सीमा शुल्क आकारले जाणार नाही.

11) What was the result of the Treaty of Sugauli between Nepal and British India?

- 1) Nepal was recognised as a fully sovereign state.
- 2) Districts of western terai were returned to Nepal.
- 3) The Gurkhas' service in the British army officially started.
- 4) No Customs duty would be levied at British Indian ports on goods imported on behalf of the Nepal Government.

१२) सागरी सुरक्षा मजबूत करण्यासाठी भारताने २०२२ मध्ये कोणत्या देशाला डॉर्नियर-२२८ विमान भेट दिले ?

- १) बांगला देश
- २) श्रीलंका
- ३) भूतान
- ४) मालदीव

12) To which country did India in 2022 gift Dornier — 228 Aircraft to strengthen maritime security?

- 1) Bangladesh
- 2) Sri Lanka
- 3) Bhutan
- 4) Maldives

१३) पुढीलपैकी अयोग्य जोड्या कोणत्या ते लिहा.

देशाचे नाव	संयुक्त नौदल अभ्यासाचे नाव
अ. अमेरिकन नौदल	i. विजय प्रहार
ब. फ्रेंच नौदल	ii. शक्ती
क. ओमन नौदल	iii. नसीन-अल्-बहार
ड. रशियन नौदल	iv. वरुण

पर्यायी उत्तरे :

- १) अ, ब, क, ड
- २) अ, ब, ड
- ३) ब, क
- ४) क, ड

13) Which of the following are incorrectly matched ?

Name of country	Name of Joint Exercises with Navy
a. US Navy	i. Vijay Prahar
b. French Navy	ii. Shakti
c. Oman Navy	iii. Naseem-Al-Bahr
d. Russian Na	iv. Varuna

Answer Options :

- 1) a, b, c, d   2) a,b,d   3) b, c   4) c, d

१४) नाटो सायबर संरक्षण गटात सामील होणारा पहिला आशियाई देश कोणता आहे ?

- १) भारत   २) दक्षिण कोरिया   ३) जपान   ४) तैवान

14) Which country is the First Asian Country to join NATO Cyber Defence Group ?

- 1) India   2) South Korea   3) Japan   4) Taiwan

१५) योग्य विधान/ने ओळखा.

- अ) शेख हमदान बिन मोहम्मद यांनी १००% पेपर विरहित करणारे दुबई हे जगातील पहिले सरकार ठरले आहे, अशी घोषणा केली.
ब) डिजिटलायझेशनमुळे ग्राहकांना सर्व सरकारी सेवा उपलब्ध होतील आणि दुबई मध्ये ३३६ मिलियन पेक्षा जास्त कागदाचा वापर कमी होईल.

पर्यायी उत्तरे :

- १) फक्त अ योग्य आहे.   २) फक्त ब योग्य आहे.
३) विधान अ व ब दोन्ही योग्य आहेत.   ४) विधान अ व ब दोन्ही अयोग्य आहेत.

15) Select the correct statement/s.

- A. Sheikh Hamdan bin Mohammad announced that Dubai became the world's first government to turn 100% paperless.
B. The digitalization will provide all Govt. services to customers and reduce paper consumption by more than 336 million papers in Dubai.

Answer Options :

- 1) Only A is correct.   2) Only Bis correct.
3) Both the statements A and B are correct.   4) Both the statements A and B are incorrect.

२) राष्ट्रीय राजकीय घटना

१) मुंबईतील २६/११ च्या दहशतवादी हल्ल्यानंतर दहशतवादी कार्यवाहींना विरोध करण्यासाठी कोणत्या दहशतवादी विरोधी पथकाची स्थापना करण्यात आली ?

- १) फोर्स वन   २) गरुड   ३) पारस-एफ   ४) घातक

1) In Mumbai to counter terror activities which anti terror unit has been formed after the 26/11 terror attack ?

- 1) Force one   2) Garud   3) Paras-F   4) Ghatak

२) जोड्या लावा - (प्रेस संबंधित कायदे)

(A)

- a) द इंडियन टेलिग्राफ अमेंडमेंट अॅक्ट
b) द टेलिकॉम रेग्युलेटरी अॅथोरिटी ऑफ इंडिया अॅक्ट
c) द कॉपीराईट अॅक्ट
d) द इंडीसेंट रिप्रेझेंटेशन ऑफ वुमेन (प्रोहिबिशन) अॅक्ट

(B)

- i) २००६
ii) १९५७
iii) १९९७
iv) १९८६

पर्यायी उत्तरे :

(a) (b) (c) (d)

- 1) (iii) (iv) (ii) (i)
2) (i) (ii) (iii) (iv)
3) (iv) (iii) (ii) (i)
4) (i) (iii) (ii) (iv)

2) Match the pairs - (Laws relating to the press)

(A)

- a) The Indian Telegraph Amendment Act
b) The Telecom Regulatory Authority of India, Act
c) The Copyright Act
d) The Indecent Representation of Women (Prohibition) Act

(B)

- i) 2006
ii) 1957
iii) 1997
iv) 1986

Answer Options :

(a) (b) (c) (d)

- 1) (iii) (iv) (ii) (i)
2) (i) (ii) (iii) (iv)
3) (iv) (iii) (ii) (i)
4) (i) (iii) (ii) (iv)

३) खालीलपैकी कोणती समिती भारतातील निवडणूक सुधारणांशी संबंधित नाही ?

- १) एन. एन. व्होरा समिती २) दिनेश गोस्वामी समिती ३) तारकुंडे समिती ४) इंद्रजित गुप्ता समिती

3) Amongst the following, which Committee is not associated with the electoral reforms in India ?

- 1) N. N. Vohra Committee 2) Dinesh Goswami Committee
3) Tarkunde Committee 4) Indrajit Gupta Committee

४) खालीलपैकी कोणत्या उच्च न्यायालयाचे कार्यक्षेत्र लक्षद्वीप या केंद्रशासित प्रदेशापर्यंत आहे ?

- १) कोलकाता २) तामिळनाडू ३) बॉम्बे ४) केरळ

4) The jurisdiction of which of the following High Court extends to the Union Territory of Lakshadweep ?

- 1) Kolkata 2) Tamil Nadu 3) Bombay 4) Kerala

५) राज्यशासन महाराष्ट्र लोकसेवा हक्क अधिनियम, २०१५ च्या प्रयोजनाकरिता ..... या नावाने संबोधला जाणारा एक आयोग, राजपत्रातील अधिसूचने द्वारे घटित करेल.

- १) महाराष्ट्र राज्य आयोग २) महाराष्ट्र राज्य नागरिकांच्या सेवांसाठी आयोग
३) महाराष्ट्र राज्य मानवी हक्क साठी आयोग ४) महाराष्ट्र राज्य सेवा हक्क आयोग

- 5) The State Government shall by notification in the Official Gazette, Constitute for the purposes of Maharashtra Right to Public Services Act, 2015 a commission to be called as
- 1) Maharashtra State Commission
  - 2) Maharashtra State Commission for Services to Citizens
  - 3) Maharashtra State Commission for Human Rights
  - 4) Maharashtra State Right to Service Commission

- ६) फेक न्यूजच्या (बनावट बातमी) संदर्भात खालीलपैकी **अयोग्य** कथन/ने ओळखा.
- a) प्रसारण सामुग्री तक्रार परिषद (BCCC) ही आक्षेपार्ह दूरचित्रवाणी सामुग्री आणि बनावट बातम्यांसाठी दूरचित्रवाणी प्रसारकांच्या विरोधात तक्रारी मान्य करते.
  - b) बनावट बातम्यांपासून बचाव करण्यासाठी भारतीय दंड संहितेच्या कलम १५३ आणि २९५ चा वापर केला जाऊ शकतो.
  - c) भारतामध्ये बनावट बातम्यांविरुद्ध विशेष कायदे आहेत.
  - d) २०००/- रुपयाच्या नोटेमध्ये जीपीएस ट्रॅकिंग नॅनोचिप आहे. ही खोटी बातमी आहे.

पर्यायी उत्तरे :

- १) फक्त (a), (b)   २) फक्त (c), (d)   ३) फक्त (b)   ४) फक्त (c)
- 6) the incorrect statement/s with reference to fake news.
- a) Broadcasting Content Complaint Council (BCCC) admits complaints against TV broadcasters for objectionable TV content and fake news.
  - b) Section 153 and 295 of Indian Penal Code can be invoked to guard against fake news.
  - c) There is a specific laws against fake news in India.
  - d) GPS tracking nanochip in Rs. 2000/- notes is a fake news.

Answer Options :

- 1) Only (a), (b)   2) Only (c), (d)   3) Only (b)   4) Only (c)
- ७) खालीलपैकी **योग्य** कथने ओळखा.
- a) नोव्हेंबर, २०१९ मध्ये प्रेस इन्फॉर्मेशन ब्यूरो मंत्रालयाच्या अंतर्गत तथ्य तपासणी युनिटची स्थापना करण्यात आली.
  - b) इलेक्ट्रॉनिक मिडियासाठी, सर्व टीव्ही चॅनेल्सने केबल टेलिव्हिजन नेटवर्क (नियमन) कायदा, १९९५ चे पालन करणे आवश्यक आहे.
  - c) डिजिटल बातम्यांसाठी, सरकारने फेब्रुवारी २०२१ मध्ये माहिती तंत्रज्ञान (मध्यवर्ती मार्गदर्शक तत्त्वे आणि डिजिटल मिडिया आचारसंहिता) नियम अधिसूचित केले आहेत.

पर्यायी उत्तरे :

- १) फक्त (a), (b)   २) फक्त (b), (c)   ३) फक्त (a), (c)   ४) वरीलपैकी सर्व
- 7) Select the correct statements from the following -
- a) A Fact Check Unit has been setup under the Press Information Bureau of the ministry in November, 2019.
  - b) For electronic media (Television), all TV channels are required to adhere to the programme code under the Cable Television Networks (Regulation) Act, 1995.
  - c) For digital news the government has notified the Information Technology (Intermediary Guidelines and Digital Media Ethics Code) Rules in February 2021.

Answer Options :

- 1) Only (a), (b)   2) Only (b), (c)   3) Only (a), (c)   4) All of the above

- ८) योग्य कथन/ने ओळखा.
- a) प्रतिस्पर्धी वृत्तपत्रात राजकीय बातम्या समान सामग्रीसह प्रकाशित होतात, अशा अहवालांना पेड न्यूज म्हणून सुचविले जाते.
- b) नामांकन अर्ज भरणे बाकी असलेल्या उमेदवाराच्या निवडणुकीतील यशाचा अंदाज लावणे हे पेड न्यूजचे सूचक आहे.
- पर्यायी उत्तरे :**
- १) फक्त (a)   २) फक्त (b)   ३) (a) व (b) दोन्ही   ४) वरीलपैकी नाही
- 8) Select the correct statement/s :
- a) Political news published in competing newspaper with similar content strongly suggests such reports to be paid news.
- b) Projecting a candidate's success in election who is yet to file a nomination is suggestive of paid news.
- Answer Options :**
- 1) Only (a)   2) Only (b)   3) Both (a) and (b)   4) None of the above
- ९) भारतीय वृत्तपत्र परिषदेबाबत खालील विधाने विचारात घ्या.
- a) भारतीय वृत्तपत्र परिषदेच्या अध्यक्षीय निवड ही राज्यसभेचे अध्यक्ष, लोकसभेचा सभापती आणि परिषदेच्या सदस्यांमधून निवडलेली व्यक्ती यांचा समावेश असलेल्या समितीमार्फत होते.
- b) परिषदेच्या अध्यक्षाचा आणि सदस्यांचा कार्यकाळ हा पाच वर्षांचा असतो.
- c) निवृत्त झालेला सदस्य पुनर्नामांकनासाठी पात्र नसतो.
- वरील विधानांपैकी कोणते विधान/ने बरोबर आहेत?
- पर्यायी उत्तरे :**
- १) फक्त (a)   २) फक्त (b)   ३) (b) आणि (c)   ४) (a), (b) आणि (c)
- 9) Consider the following statements about Press Council of India (PCI) :
- a) The Chairman of the PCT is selected by a Committee consisting of the Rajya Sabha Chairman, Lok Sabha Speaker and a person elected by the members of the Council from among themselves.
- b) The term of the Chairman and the members of the Council is Five years.
- c) A retiring member is not eligible for renomination.
- Which of the statements given above is/are correct ?
- 1) Only (a)   2) Only (b)   3) (b) and (c)   4) (a), (b) and (c)
- १०) कोस्टल अँक्वाकल्चर अथॉरिटीबाबत योग्य विधान आणि कार्ये निवडा.
- a) किनारी भागात मत्स्यपालन फार्मचे बांधकाम आणि ऑपरेशनसाठी नियम बनवणे.
- b) किनारी मत्स्यशेतीमुळे पर्यावरणावर होणारा परिणाम रोखण्यासाठी कोस्टल अँक्वाकल्चरची तपासणी करणे.
- c) कोस्टल अँक्वाकल्चर फार्मची नोंदणी करणे.
- d) एखादे किनारी मत्स्यपालन फार्म पाडणे/ नष्ट करणे बाबत आदेश जारी करणे.
- पर्यायी उत्तरे :**
- १) a आणि b विधान बरोबर आहेत   २) फक्त a विधान बरोबर आहे
- ३) a, b आणि d विधाने बरोबर आहेत   ४) वरील सर्व विधाने बरोबर आहेत
- 10) Choose the correct statement and functions of Coastal Aquaculture Authority.
- a) To make regulations for the construction and operations of aquaculture farms within the coastal areas.
- b) To inspect coastal aquaculture farms with a view to contain their environment impact caused by coastal aquaculture.

- c) To register coastal aquaculture farms.
d) To perform /order removal or demolition of any coastal aquaculture farm.

Answer Options :

- 1) a and b statements are correct
2) only a statement is correct
3) a, b and d statements are correct
4) all of the above statements are correct

११) राष्ट्रीय शिपिंग बोर्डामध्ये खालील सदस्य असतात.

- a) संसदेद्वारे निवडलेले सहा सदस्य
b) हाऊस ऑफ पीपलद्वारे दोन सदस्य
c) राज्यांच्या परिषदेद्वारे तिच्या सदस्यांपैकी दोन
d) इतर सदस्य, ज्यांची संख्या सोळापेक्षा जास्त नसेल, कारण केंद्र सरकार बोर्डावर नियुक्त करण्यास योग्य वाटेल त्यांची निवड करेल.

यापैकी कोणती तरतूद चुकीची आहे?

पर्यायी उत्तरे :

- १) a, c फक्त
२) b फक्त
३) a, b, c फक्त
४) सर्व बरोबर आहेत

11) For establishment of National Shipping Board following are the members.

Which statement/s is/are incorrect ?

- a) Six members elected by Parliament
b) Two by the House of People
c) Two by the Council of States from among its members.
d) Other members not exceeding sixteen as the Central Government may think fit to appoint to the Board

Answer Options :

- 1) a, c only
2) b only
3) a, b, c only
4) all are correct

१२) भारतीय अंटार्क्टिक विधेयक, २०२२ बद्दल खालीलपैकी कोणते विधान चुकीचे आहे?

- १) अंटार्क्टिक पर्यावरणाच्या संरक्षणासाठी भारताचे स्वतःचे राष्ट्रीय उपाय असणे हे विधेयकाचे उद्दिष्ट आहे.
२) हे विधेयक लोकसभेने २२ जुलै २०२२ रोजी मंजूर केले आणि १ ऑगस्ट २०२२ रोजी राज्यसभेने मंजूर केले.
३) हे विधेयक अंटार्क्टिक करार, पर्यावरण संरक्षण प्रोटोकॉल (माद्रिद प्रोटोकॉल) अंटार्क्टिक करार आणि अंटार्क्टिक सागरी जीवन संसाधनांच्या संवर्धनावरील कराराच्या अनुषंगाने आहे.
४) हे विधेयक गोठलेल्या महाद्वीपाचे संरक्षण करण्यासाठी भारताला मदत करेल जिथे भारत त्याचे एक संशोधन केंद्र चालवतो आणि अनेक वैज्ञानिक शोधांचा भाग आहे.

12) Which of the following statements is INCORRECT about The Indian Antarctic Bill, 2022?

- 1) The Bill aims at having India's own national measures for protecting the Antarctic environment.
2) The Bill was passed by Lok Sabha on 22 July 2022 and was cleared by Rajya Sabha on 1 August 2022.
3) The bill is in pursuant to India's accession to Antarctic Treaty, the Protocol on Environment Protection (Madrid Protocol) to the Antarctic Treaty and to the Convention on the Conservation of Antarctic Marine Living Resources.
4) The Bill will assist India in protecting the frozen continent where India operates one of its research centres and is part of several scientific explorations.

१३) जानेवारी २०२३ मध्ये द्विवार्षिक त्रय-सर्व्हिसेस अँफिबियस क्वायत सराव AMPHEX २०२३ कोठे आयोजित करण्यात आला ?

- १) आंध्र प्रदेश   २) कर्नाटक   ३) ओडिशा   ४) महाराष्ट्र

13) Where was the biennial Tri-Services Amphibious Exercise, AMPHEX 2023, conducted in January 2023?

- 1) Andhra Pradesh   2) Karnataka   3) Odisha   4) Maharashtra

१४) भारतीय नौदलाला २४ पैकी दोन, MH-६० 'रोमियो' मल्टी-मिशन हेलिकॉप्टर ..... कडून मिळाले.

- १) फ्रान्स   २) इस्रायल   ३) युनायटेड स्टेट्स ऑफ अमेरिका   ४) चीन

14) The Indian Navy received two of 24, MH-60 'Romeo' multi-mission helicopters from .....

- 1) France   2) Israel
3) United States of America   4) China

१५) भारताचे पंतप्रधान नरेंद्र मोदी आणि चीनचे राष्ट्रपती शी जिनपिंग यांची आंतरराष्ट्रीय परिषदांमध्ये भेट झाली.

- अ. जी २० शिखर परिषद २०१७
ब. एस सी ओ शिखर परिषद २०१७
क. ब्रिक्स शिखर परिषद २०१७

पर्यायी उत्तरे :

- १) फक्त अ, ब   २) फक्त ब, क   ३) फक्त अ, क   ४) वरील सर्व

15) India's Prime Minister Narendra Modi and Chinese Preside Xi Jinping met on International events were

- a. G20 Summit 2017.
b. SCO Summit 2017.
c. BRICS Summit 2017.

Answer Options :

- 1) Only a,b   2) Only b,c   3) Only a,c   4) All of the above

१६) सप्टेंबर २०२२ मध्ये भारतीय नौदलात दाखल झालेल्या आय एन एस विक्रान्त विषयीच्या पुढील विधानांपैकी सत्य विधाने कोणती ते ओळखा.

- अ. तिचा आराखडा वॉरशीप डिझाईन ब्युरोने बनवला आहे.
ब. तिची बांधणी कोचीन शिपयार्ड लिमिटेड ने केली आहे.
क. ती मूळतः रशियन नौदलामध्ये दाखल झाली होती.
ड. ती डिझेल टर्बाइन्स आधारे कार्यरत असते.

पर्यायी उत्तरे :

- १) अ, ब, क, ड   २) अ, क, ड   ३) अ, ब   ४) ब, ड

16) Which of the following statements, about INS Vikrant Commissioned in Indian Navy in September 2022 are true ?

- a. It is designed by Warship Design Bureau.
b. It is built by Cochin Shipyard Limited.
c. It is originally commissioned by Russian Navy.
d. The ship is powered by diesel turbines.

Answer Options :

- 1) a, b, c, d   2) a, c, d   3) a, b   4) b, d

Answer Options :

- 1) (a) and (b)   2) Only (b)   3) Only (a)   4) Only (d)

२) प्रादेशिक समग्र आर्थिक सहभाग ..... संदर्भात पुढील विधानांतून अयोग्य विधान ओळखा :

- a) हा आसियान आणि सार्क देशांतील मुक्त व्यापार करार आहे.
b) ह्या वाटाघाटी चर्चांची सर्वात प्रथम सुरुवात भारतात २०३० मध्ये झाली.
c) यामध्ये बौद्धिक संपदा आणि सेवांतील व्यापार यांचाच समावेश आहे.
d) जनतेला त्यांचे अधिकार मिळवून देणे.

पर्यायी उत्तरे :

- १) (a), (b)   २) (b)   ३) (b), (c)   ४) (a), (b), (c)

2) Find the incorrect statement about Regional Comprehensive Economic Partnership (RCEP) from below :

- { a } It is free trade agreement between ASEAN and SAARC members.
(b) It's negotiations of began in India in 2020 for the first time.
(c) It covers areas of trade in services, intellectual property only.

Answer Options :

- 1) (a), (b)   2) (b)   3) (b), (c)   4) (a), (b), (c)

३) खालीलपैकी कोणत्या दोन देशांनी जानेवारी २०२३ मध्ये सामान्य चलनाच्या विकासासह मोठ्या आर्थिक एकात्मतेची तयारी सुरु केली ?

- १) ब्राझील आणि अर्जेन्टिना   २) ब्राझील आणि पेरू   ३) अर्जेन्टिना आणि उरुग्वे   ४) मेक्सिको आणि पेरू

3) Which of the following two countries began preparation for greater economic integration, including the development of a common currency, in January 2023?

- 1) Brazil and Argentina   2) Brazil and Peru
3) Argentina and Uruguay   4) Mexico and Peru

४) राष्ट्रीय उत्पन्न, सार्वजनिक वित्त, बँकिंग, कृषी व ग्रामीण क्षेत्रातील घटना

१) महाराष्ट्र औद्योगिक विकास कायदा, १९६१ मध्ये किती प्रकरणे आहेत ?

- १) १   २) २   ३) ७   ४) वरीलपैकी काहीही नाही

1) How many Chapters are there in Maharashtra Industrial Development Act, 1961 ?

- 1) 1   2) 2   3) 7   4) None of the above

२) संस्था व त्यांचे स्थापना वर्ष यांच्या जोड्या लावा.

संस्थेची

- a. खादी आणि ग्रामोद्योग आयोग
b. खादी आणि ग्रामोद्योग मंडळ
c. महाराष्ट्र राज्य लघु उद्योग विकास महामंडळ
d. महाराष्ट्र प्रदूषण नियंत्रण मंडळ

स्थापना वर्ष

- I. १९६२
II ७ सप्टेंबर १९७०
III. एप्रिल १९५७
IV ऑक्टोबर १९६२

६) महाराष्ट्र मत्स्यव्यवसाय अधिनियम, १९६० हा कायदा महाराष्ट्र राज्यातील मत्स्यव्यवसायसंदर्भातील खालीलपैकी कोणत्या बाबी करण्याचा अधिनियम म्हणून स्पष्ट केला जाऊ शकतो?

- a) संरक्षण   b) अपग्रेडेशन   c) संवर्धन   d) विकास

पर्यायी उत्तरे :

- १) a, b, c फक्त   २) b, c, d फक्त   ३) a, c, d फक्त   ४) वरील सर्व

6) The Maharashtra Fisheries Act, 1960 can be explained as an Act to provide following of fisheries in the State of Maharashtra.

- a) Protection   b) Upgradation   c) Conservation   d) Development

Options :

- 1) a, b, c only   2) b, c, d only   3) a, c, d only   4) all of the above

७) नीती आयोगाने प्रकाशित केलेल्या राष्ट्रीय बहुआयामी गरीबी निर्देशांक २०२१ नुसार, खालीलपैकी कोणत्या राज्यात सर्वाधिक टक्के लोकसंख्या पिण्याच्या पाण्यापासून वंचित आहे (असेंसर्ड हेडकाउंट: पेयजल)?

- १) मणिपूर   २) मेघालय   ३) आसाम   ४) अरुणाचल प्रदेश

7) According to National Multidimensional Poverty Index 2021 published by Niti Ayog, which of the following states has the highest percentage of population deprived of drinking water (Uncensored Headcount: Drinking Water)?

- 1) Manipur   2) Meghalaya   3) Assam   4) Arunachal Pradesh

८) अल्पसंख्याक व्यवहार मंत्रालयाने डिसेंबर २०२२ मध्ये उघड केल्यानुसार, गेल्या ३ वर्षात, म्हणजे २०१९-२० ते २०२१-२२, अंदाजे ..... संपूर्ण भारतभर महिलांना नवी रोशनी योजनेअंतर्गत प्रशिक्षित करण्यात आले आहे.

- १) ३०,०००   २) ३५,०००   ३) ४०,०००   ४) ४५,०००

8) As disclosed by the Ministry of Minority Affairs in December 2022, in last 3 years, i.e., 2019-20 to 2021-22, approximately ..... women have been trained all over India under the Nai Roshni Scheme.

- 1) 30,000   2) 35,000   3) 40,000   4) 45,000

९) बंगळुरु स्थित पब्लिक अफेयर्स सेंटर (PAC) ने प्रसिद्ध केलेल्या पब्लिक अफेअर्स इंडेक्स-२०२२ (PAC-२०२२) मध्ये खालीलपैकी कोणत्या राज्याला मोठ्या राज्यांमध्ये सर्वोत्तम-शासित राज्य म्हणून स्थान देण्यात आले?

- १) हरियाणा   २) कर्नाटक   ३) आंध्र प्रदेश   ४) हिमाचल प्रदेश

9) Which of the following states was ranked as the best-governed state among the big states, in the Public Affairs Index-2022 (PAI-2022) released by Bengaluru-based Public Affairs Centre (PAC)?

- 1) Haryana   2) Karnataka   3) Andhra Pradesh   4) Himachal Pradesh

१०) नवी दिल्ली येथील भारतीय कृषी संशोधन संस्थेत आयोजित पीएम किसान सन्मान संमेलन, २०२२ बद्दल खालीलपैकी कोणती विधाने बरोबर आहेत/आहेत?

A. पंतप्रधानांनी रसायने आणि खते मंत्रालयाच्या अंतर्गत ६०० प्रधान मंत्री किसान समृद्धी केंद्रांचे (PMKSK) उद्घाटन केले.

B. पंतप्रधानांनी प्रधान मंत्री भारतीय जन उर्वरक योजना - वन नेशन वन फर्टिलायझर लाँच केले.

C. पंतप्रधानांनी थेट लाभ हस्तांतरणाद्वारे प्रधानमंत्री किसान सन्मान निधी (PM-KISAN) अंतर्गत ७१६,००० कोटींचा १५ वा हप्ता देखील जारी केला.

पर्यायी उत्तरे :

१) फक्त A   २) फक्त B   ३) फक्त A आणि B   ४) फक्त B आणि C

10) Which of the following statements about PM Kisan Samman Sammelan, 2022, held at the Indian Agricultural Research Institute in New Delhi is/are CORRECT?

A. The Prime Minister inaugurated 600 Pradhan Mantri Kisan Samruddhi Kendras (PMKSK) under the Ministry of Chemicals & Fertilisers.

B. The Prime Minister launched Pradhan Mantri Bhartiya Jan Urvarak Pariyojana - One Nation One Fertiliser.

C. The Prime Minister also released the 15th instalment amount of 716,000 crores under the Pradhan Mantri Kisan Samman Nidhi (PM-KISAN) through Direct Benefit Transfer.

Answer Options :

1) Only A   2) Only B   3) Only A and B   4) Only B and C

११) पीएम विकास योजनेबद्दल खालीलपैकी कोणते विधान बरोबर आहे/आहेत?

A. प्रधान मंत्री कौशल को काम कार्यक्रम (PMKKK) चे २०२२ मध्ये प्रधानमंत्री विरासत का संवर्धन (PM VIKAS) योजना असे नामकरण करण्यात आले.

B. एकात्मिक योजना मंत्रालयाच्या पाच पूर्वीच्या योजनांचे एकत्रीकरण करते उदा. खोजो और कमाव, USTTAD, हमारी धरोहर, नई रोशनी आणि नई मंझिल.

पर्यायी उत्तरे :

१) फक्त A   २) फक्त B   ३) A आणि B दोन्ही   ४) A किंवा B नाही

11) Which of the following statements about PM VIKAS Scheme is/are correct?

A. Pradhan Mantri Kaushal Ko Kaam Karyakram (PMKKK) was renamed as the Pradhan Mantri Virasat Ka Samvardhan (PM VIKAS) Scheme in 2022.

B. The integrated scheme converges five erstwhile schemes of the Ministry viz. Seekho aur Kamao, USTTAD, Hamari Dharohar, Nai Roshni and Nai Manzil.

Answer Options :

1) Only A   2) Only B   3) Both A and B   4) Neither A or B

१२) जानेवारी २०२३ मध्ये युरोपियन युनियनच्या पहिल्या मेनलँड ऑर्बिटल लॉन्च कॉम्प्लेक्सचे उद्घाटन कोठे झाले?

१) स्वीडन   २) नॉर्वे   ३) फिनलंड   ४) डेन्मार्क

12) Where was the European Union's first mainland orbital launch complex inaugurated in January 2023?

1) Sweden   2) Norway   3) Finland   4) Denmark

१३) जागतिक स्तरावर पालक कंपन्यासाठी सोल्यूशन्स तैनात करण्यासाठी थेट कॅप्टिव्ह ५ जी स्पेक्ट्रम मिळवणारी पहिली कंपनी कोणती आहे?

१) विप्रो   २) इन्फोसिस   ३) टेक महिंद्रा   ४) लार्सन अँड टुब्रो

13) Which company is the first to obtain captive 5G spectrum directly to deploy solutions globally for the parent group?

1) Wipro   2) Infosys   3) Tech Mahindra   4) Larsen & Toubro

- १४) भारतातील पहिले कृषी निर्यात सुविधा केंद्र महाराष्ट्रात स्थापन झाले, कारण .....
- अ. ते कांदांच्या सर्वात मोठ्या उत्पादनापैकी एक आहे.
 ब. ते डाळीच्या उत्पादनात आघाडीवर आहे.
 क. ते भारतातील सोयाबीन व ऊसाचे सर्वात मोठे उत्पादक राज्य आहे.

पर्यायी उत्तरे :

- १) फक्त अ, ब   २) फक्त ब, क   ३) फक्त अ, क   ४) वरीलपैकी सर्व
- 14) India's first Agriculture Export Facilitation Centre is established in Maharashtra, because
- A. It is one of the largest producer of onions.
 B. It is leading producer in pulses.
 C. It is largest producer State of Soyabean and Sugar cane in India.

Answer Options :

- 1) Only A, B   2) Only B, C   3) Only A, C   4) All of the above
- १५) महाराष्ट्र राज्य औद्योगिक समूह विकास योजनेअंतर्गत क्षमतावृद्धी कार्यक्रमाची प्रकल्प किंमत जास्तीत जास्त किती निश्चित केली आहे ?
- १) रु. १ लाख   २) रु. २ लाख   ३) रु. १० लाख   ४) वरीलपैकी काहीही नाही
- 15) What is the maximum fixed project cost of soft intervention program under Maharashtra State Industrial Cluster Development Programme Scheme ?
- 1) Rs. 1 lakh   2) Rs. 2 lakh   3) Rs. 10 lakh   4) None of the above
- १६) सूक्ष्म, लघु आणि मध्यम उद्योगांसाठी राष्ट्रीय मंडळ पहिल्यांदा .....रोजी स्थापित / अधिसूचित करण्यात आले होते.
- १) १ जानेवारी २००६   २) २० मार्च २००७   ३) १५ मे २००७   ४) २ ऑक्टोबर २००६
- 16) The National Board for Micro, Small and Medium Enterprises was established/notified for the first time on
- 1) 1st January, 2006   2) 20th March, 2007   3) 15th May, 2007   4) 2nd October, 2006
- १७) सूक्ष्म आणि लघु मध्यम उपक्रमाच्या राष्ट्रीय मंडळाची बैठक वर्षातून ..... महिन्यांनंतर होते.
- १) ०३   २) २.३   ३) ०४   ४) ०९
- 17) The National Board of Micro and Small Medium Enterprises meets once every month in year.
- 1) 03   2) 2.3   3) 04   4) 09
- १८) भारतीय दिवाळखोर व नादारी मंडळ (IBBI) कधी स्थापन झाले ?
- १) १ ऑक्टोबर २०१६   २) २ ऑक्टोबर २०१६   ३) ३ सप्टेंबर, २०१६   ४) वरीलपैकी काहीही नाही
- 18) When was Insolvency and Bankruptcy Board of India (IBBI) established ?
- 1) 15th October, 2016   2) 2nd October, 2016
 3) 3rd September, 2016   4) None of the above
- १९) राष्ट्रीय कंपनी विधी अपिलीय अधिकारणाचे अध्यक्ष हे त्याचे वय ..... पूर्ण होईपर्यंत पदावर राहतील.
- १) ६२ वर्षे   २) ६५ वर्षे   ३) ६७ वर्षे   ४) ७० वर्षे
- 19) The Chairperson of the National Company Law Appellate Tribunal shall hold office until he attains the age of
- 1) 62 years   2) 65 years   3) 67 years   4) 70 years

- २०) जिल्हा आजारी लघु उद्योग पुनर्वसन समितीचे अध्यक्ष ..... असतात.
- १) अप्पर जिल्हाधिकारी
२) जिल्हाधिकारी
३) महाव्यवस्थापक, जिल्हा उद्योग केंद्र
४) अग्रणी बँक व्यवस्थापक
- 20) ..... is the Chairman of District Small Sick Industries Rehabilitation Committee.
- 1) Additional Collector
2) Collector
3) General Manager, District Industries Centre
4) Lead Bank Manager
- २१) भारतीय रिझर्व्ह बँकेच्या मार्गदर्शक सूत्रानुसार, सूक्ष्म किंवा लघु उपक्रम आजारी असल्याचे म्हटले जाते तर.....
- १) उपक्रमाचे कर्ज खाते एका महिना कार्य न करणारी मालमत्ता राहते किंवा मागील लेखा वर्षात उपक्रमाच्या निव्वळ मूल्याच्या ३०% मर्यादेपर्यंत समग्र तोट्यामुळे निव्वळ मूल्यात घट होते.
२) उपक्रमाचे कर्ज खाते दोन महिने कार्य न करणारी मालमत्ता राहते
३) उपक्रमाचे कर्ज खाते तीन महिने किंवा अधिक काळ कार्य न करणारी मालमत्ता राहते किंवा मागील लेखा वर्षात उपक्रमाच्या निव्वळ मूल्याच्या ५०% मर्यादेपर्यंत समग्र तोट्यामुळे निव्वळ मूल्यात घट होते.
४) वरीलपैकी काहीही नाही
- 21) According to RBI guidelines, a micro or small enterprise may be said to have become sick if
- 1) Borrowal account of the enterprise remains NPA for one month or there is erosion in the net worth of the unit due to accumulated losses to the extent of 30% of its net-worth during the previous accounting year
2) Borrowal account of the enterprise remains NPA for two months
3) Borrowal account of the enterprise remains NPA for three months or more or there is erosion in the net-worth of the unit due to accumulated losses to the extent of 50% of its net-worth during the previous accounting year
4) None of the above
- २२) केंद्र शासनाच्या सूक्ष्म आणि लघु उद्योग मंत्रालयाच्या दिनांक २३-३-२०१२ च्या आदेशानुसार सवलतीच्या धर्तीवर, नोंदणीकृत सूक्ष्म आणि लघु उद्योगांमार्फत खरेदी करण्यासाठी ..... वस्तू राखीव ठेवण्यात आल्या आहेत.
- १) २५०
२) ३००
३) २७७
४) २४९
- 22) On the basis of concessional lines vide order dated 23-3-2012 of Ministry of Micro and Small Enterprises of Central Government, the total item have been reserved for procurement through registered Micro and Small Scale enterprises.
- 1) 250
2) 300
3) 277
4) 241
- २३) खरेदीदार प्रशासकीय विभागांनी/कार्यालयांनी कोणतीही खरेदी करण्यापूर्वी, सक्षम अधिकाऱ्याचे प्रशासकीय मान्यतेचे काढलेले आदेश मान्यतेच्या दिनांकापासून किती कालावधी पर्यंत ग्राह्य राहतील ?
- १) १५ वर्षे
२) १ वर्ष
३) २० वर्षे
४) वरीलपैकी काहीही नाही
- 23) What is the validity of the administrative approval issued by Competent Authority from the date of issue, before making any procurement by Purchasing Offices/ Dept. ?
- 1) 15 years
2) 1 year
3) 20 years
4) None of the above
- २४) शासकीय विभागाद्वारे, खुल्या निविदेमध्ये रु. २५ लाख ते ५ कोटी पर्यंत रकमेच्या खरेदीची निविदा, निविदा नोटीस प्रसिद्ध झाल्याच्या दिनांकापासून खुली निविदा सादर करण्यासाठी शासकीय विभागाकडून किमान कालावधी किती दिला जातो ?

- १) १ आठवडा किंवा कामाचे किमान ५ दिवस जे जास्त असेल ते
 २) २ आठवडे किंवा कामाचे किमान १० दिवस जे जास्त असेल
 ३) ३ आठवडे किंवा कामाचे किमान १५ दिवस जे जास्त असेल ते
 ४) ४ आठवडे किंवा कामाचे किमान २० दिवस जे जास्त असेल ते
- 24) What is the minimum period given for the submission of tender, from the date of publication of tender notice by Government Dept. for Rs. 25 lakh to 5 crore tender in open tender system ?
- 1) 1 week or minimum 5 working days, whichever is more
 2) 2 week or minimum 10 working days, whichever is more
 3) 3 week or minimum 15 working days, whichever is more
 4) 4 week or minimum 20 working days, whichever is more

५) ऊर्जा तंत्रज्ञान व आण्विक प्रकल्प, आयसीटी, अवकाशविज्ञान

- १) श्रीहरिकोटाहून पी.एस.एल.व्ही. – सी ५४ रॉकेट कोणी प्रक्षेपित केले ?
- १) नासा   २) इस्रो   ३) डी.आर.डी.ओ.   ४) बी.ए.आर.सी
- 1) Who among the following launched the PSLV — C54 rocket from Sriharikota ?
- 1) NASA   2) ISRO   3) DRDO   4) BARC
- २) खालीलपैकी योग्य कथन/ने ओळखा.
- अ) जपानने आपल्या काण्यो शहरात मिनिबस प्रमाणे दिसणारे जगातील पहिले ड्युएल-मोड वाहन सादर केले आहे.
 ब) ड्युएल-मोड वाहन रेल्वे ट्रॅकवर ६० किमी/ता. वेगाने धावू शकते आणि सार्वजनिक रस्त्यावर सुमारे १०० किमी./तास वेगाने जाऊ शकते.
- पर्यायी उत्तरे :**
- १) फक्त अ   २) फक्त ब   ३) अ व ब दोन्ही   ४) वरीलपैकी नाही
- 2) Select the correct statement/s from the following.
- A. Japan has introduced a minibus lookalike world's first dual-mode vehicle in its town of Kaiyo.
 B. The dual-mode vehicle can run at a speed of 60 km/h on rail tracks and can go as fast as around 100 km/h on public roads.
- Answer Options :**
- 1) Only A   2) Only B   3) Both A and B   4) None of the above
- ३) NME-ICT चा पूर्ण रूप खालीलपैकी कोणता आहे ?
- १) नॅशनल मिशन ऑन इज्युकेशन थ्रु इन्फोर्मेशन अँड कम्युनिकेशन टेक्नॉलॉजी
 २) नॅशनल मिशन ऑन इ-गव्हर्नन्स थ्रु इन्फोर्मेशन अँड कम्युनिकेशन टेक्नॉलॉजी
 ३) नॅशनल मिशन ऑन इ-कॉमर्स थ्रु इज्युकेशन थ्रु इन्फोर्मेशन अँड कम्युनिकेशन टेक्नॉलॉजी
 ४) नॅशनल मिशन ऑन इ-लर्निंग थ्रु इन्फोर्मेशन अँड कम्युनिकेशन टेक्नॉलॉजी
- 3) NME-ICT stands for .....
- 1) National Mission on Education through information and Communication Technology
 2) National Mission on e-governance through Information and Communication Technology
 3) National Mission on e-commerce through Information and Communication Technology
 4) National Mission on e-learning through Information and Communication Technology

- ४) भारताच्या डिपार्टमेंट ऑफ टेलिकम्युनिकेशनच्या रेव्हन्यू मॅनेजमेंट सिस्टिम, चे नाव .....आहे
 १) SARAL   २) RMS   ३) DOTRMS   ४) SARAS
- 4) Department of Telecommunication of India's revenue management system which is online is named as
 1) SARAL   2) RMS   3) DOTRMS   4) SARAS
- ५) भारतीय मूळ असलेली भारतीय सोसायटीची "गावे" डिजीटली कनेक्ट करून प्रत्येक गावातील गावकऱ्यांना डिजीटल प्रशिक्षण देण्याचा प्रस्तावीत असलेला उपक्रम ..... हा आहे.
 १) ई-व्हिलेज   २) ई-रुरल   ३) डिजी-रुरल   ४) डीजी-व्हिलेज
- 5) ..... aims to make the root of Indian society - "The villages" Digitally connected and every rural citizen digitally literate.
 1) E-village   2) E-rural   3) Digi-rural   4) Digi-village
- ६) दुसऱ्या संयुक्त राष्ट्रांच्या जागतिक भुस्थानिक माहिती काँग्रेस दरम्यान तयार केलेल्या अहवालानुसार ..... हे गव्हर्नर्न्स करिता एकात्मिक नॅशनल जिओपोर्टल आहे जे सर्व कॅडेस्ट्रल नकाशे आणि लँड पार्सल डेटासाठी एकल भांडार आणि कॅडेस्ट्रल बेस लेयरचा एकल प्रमाणिक स्रोत म्हणून काम करते.
 १) नॅशनल जेनेरिक दस्तऐवज नोंदणी प्रणाली (NGDRS)
 २) मातृभूमी जिओपोर्टल
 ३) युनिक लँड पार्सल आयडेन्टीफिकेशन क्रमांक (ULPIN)
 ४) वरीलपैकी काहीही नाही
- 6). As per a report prepared during 2nd United Nations World Geospatial Information Congress is an integrated National Geo-Portal for Governance that act as a single repository for all cadastral maps and land parcel data and single authentic source of the cadastral base layer.
 1) National Generic Document Registration System (NGDRS)
 2) Matribhoomi Geoportal
 3) Unique Land Parcel Identification Number (ULPIN)
 4) None of the above
- ७) प्राचीन वारसा असणाऱ्या शहरांचा सर्वांगीण विकास करण्यासाठी शासनाद्वारे कोणती योजना राबविली जाते ?
 १) हृदय   २) हृदय   ३) हार्दिक   ४) हस्त
- 7) Which government scheme is focussed on holistic development of ancient and heritage cities ?
 1) HEART   2) HRIDAY   3) HARDIK   4) HAST
- ८) डिजिटल इंडिया कॉर्पोरेशन च्या .....या विभागाने तंत्रज्ञान प्रयोगशाळेपासून जमिनीपर्यंत नेण्याच्या आणि आयटी for मासेस या क्षेत्रात स्वतःसाठी एक स्थान निर्माण केले आहे.
 १) नॅशनल ई-गव्हर्नन्स विभाग (NeGD)   २) तंत्रज्ञान विकास आणि उपयोजन विभाग (TDDD)
 ३) भारत सेमीकंडक्टर मिशन विभाग   ४) माझे शासन विभाग
- 8) The of Digital India Corporation has created a niche for itself in the area of taking the technologies from lab to land and "IT for Masses".
 1) National e-Governance Division (NeGD)
 2) Technology Development and Deployment Division (TDDD)
 3) India semiconductor Mission Division
 4) My Gov. Division

- ९) भारतातील पहिले ऑनलाईन गेमिंग सेंटर ऑफ एक्सलन्स कोणत्या राज्यात /केंद्रशासित प्रदेशात स्थापन केले जाणार आहे ?
- १) सिक्कीम   २) कर्नाटक   ३) मेघालय   ४) गुजरात
- 9) India's First Online Gaming Centre of Excellence is to be set up in which State / Union territories?
- 1) Sikkim   2) Karnataka   3) Meghalaya   4) Gujarat

६) वैज्ञानिक संस्था व संशोधक जैवतंत्रज्ञान, रोगविज्ञान

- १) भौगोलिक संकेत नोंदणीचे कार्यालय ..... येथे स्थित आहे.
- १) अहमदाबाद   २) चेन्नई   ३) मुंबई   ४) पानिपत
- 1) Geographical Indications Registry Office is situated at .....
- 1) Ahmedabad   2) Chennai   3) Mumbai   4) Panipat
- २) ..... यांना जैवसंरक्षण मूल्यांकन करण्यापासून सूट देण्याचे दि. ३०.३.२०२२ चे जापन भारत सरकारच्या वातावरण वने आणि हवामान बदल मंत्रालयाने जाहीर केले.
- १) ज्यात परकीय जीन नाहीत असे संपादित पादप/वनस्पती संजीन
२) ज्यात परकीय जीन निवेशित केले आहेत असे पादप/वनस्पती
३) ज्यात संजीन तपासणी केलेली आहे असे प्रोबायोटिक्स
४) जननिकदृष्ट्या परिवर्तित केलेली केल्वे
- 2) In a memorandum dated March 30, 2022 India's Ministry of Environment Forest and Climate change announced exemption of ..... from Biosafety assessment.
- 1) Genome edited plants without foreign genes
2) Plants with foreign gene inserts
3) Genome edited probiotics
4) Genetically modified kelps
- ३) जोड्या जुळवा.
स्तंभ 'A'	स्तंभ 'B'
a) भाभा अॅटोमिक रिसर्च सेंटर	i) कल्पकम
b) रिअॅक्टर रिसर्च सेंटर	ii) तारापूर
c) टाटा इन्स्टिट्यूट ऑफ फंडामेंटल रिसर्च	iii) ट्रॉम्बे
d) अॅटोमिक पॉवर स्टेशन	iv) मुंबई
- पर्यायी उत्तरे :
	(a)	(b)	(c)	(d)
1)	(ii)	(iii)	(iv)	(i)
2)	(iii)	(i)	(ii)	(iv)
3)	(i)	(ii)	(iii)	(iv)
4)	(iv)	(iii)	(ii)	(i)

3) Match the following :

Column - A

- a) Bhabha Atomic Research Centre
- b) Reactor Research Centre
- c) Tata Institute of Fundamental Research
- d) Atomic Power Station

Column - B

- i) Kalpkam
- ii) Tarapur
- iii) Trombe
- iv) Mumbai

Answer Options :

	(a)	(b)	(c)	(d)
1)	(ii)	(iii)	(iv)	(i)
2)	(iii)	(i)	(ii)	(iv)
3)	(i)	(ii)	(iii)	(iv)
4)	(iv)	(iii)	(ii)	(i)

4) २५ डिसेंबर २०२२ रोजी क्रीडा विज्ञान केंद्राचे उद्घाटन कोठे झाले ?

१) उडुपी	२) मंगळुरु	३) म्हैसूर	४) बेलागावी

4) Where was the Sports Science Centre inaugurated on 25 December 2022?

1) Udupi	2) Mangaluru	3) Mysuru	4) Belagavi

५) दक्षिण भारतामध्ये कोविड-१९ सह खालीलपैकी कोणते विषाणू आढळून आलेत ?

अ. ZVD	ब. NiVD	क. ब्लॅक फिव्हर

पर्यायी उत्तरे :

१) फक्त अ, ब	२) फक्त ब, क	३) फक्त अ, क	४) वरीलपैकी सर्व

5) Which of the following viruses are found along with COVID-19 in South India ?

A. ZVD	B. NivD	C. Black fever

Answer Options :

1) Only A,B	2) Only B, C	3) Only A, C	4) All of the above

६) योग्य कथन/ने ओळखा.

- अ. पुणे येथे 'विज्ञान आविष्कार शहर' उभारण्याच्या प्रस्तावाला महाराष्ट्र मंत्रिमंडळाने २०२१ मध्ये मंजुरी दिली आहे.
ब. बाळासाहेब ठाकरे विज्ञान आविष्कार शहर नावाच्या प्रकल्पाचा उद्देश महाराष्ट्रातील विद्यार्थ्यांमध्ये वैज्ञानिक वृत्ती वाढविणे हा आहे.

पर्यायी उत्तरे :

१) फक्त अ	२) फक्त ब	३) अ व ब दोन्ही	४) वरीलपैकी नाही

6) Select the correct statement/s.

- A. The Maharashtra Cabinet has approved a proposal to set up a 'Science Invention City' in Pune in 2021.
- B. The project, named Balasaheb Thakre Science Invention City, aims to promote scientific temper among students in Maharashtra.

Answer Options :

1) Only A	2) Only B	3) Both A and B	4) None of the above

- ७) INCOVACC , ज्याला कोविडसाठी इंद्रानेझल बुस्टर डोस म्हणून मान्यता देण्यात आली होती, ती कोणत्या संस्थेद्वारे उत्पादित केली जाते ?
- १) सिरम इन्स्टिट्यूट ऑफ इंडिया
३) भारत बायोटेक
- २) बायोलॉजिकल ई लिमिटेड
४) बायोकॉन
- 7) INCOVACC, which was approved as an intranasal booster dose for COVID, is manufactured by which institution ?
- 1) Serum Institute of India
3) Bharat BioTech
- 2) Biological E Ltd.
4) Biocon

७) सामाजिक सुरक्षेचे उपक्रम, सर्वसमावेशकता

- १) खालीलपैकी कोणत्या तारखेपासून महाराष्ट्र लोकसेवा हक्क अधिनियम अंमलात आला ?
- १) २८ एप्रिल २०१५   २) २० एप्रिल २०१५   ३) २८ मे २०१५   ४) ३१ मे २०१५
- 1) Which among the following is the date on which the Maharashtra Right to Public Service Act, 2015 came in force ?
- 1) 28th April 2015   2) 20th April 2015   3) 28th May 2015   4) 31st May 2015
- २) फॅक्टरी अॅक्ट १९४८ नुसार एका आठवड्यात प्रौढ व्यक्तीसाठी किती कामाचे तास असतात ?
- १) ४८ तास.   २) ४६ तास.   ३) ५४ तास.   ४) ४२ तास
- 2) As per the Factory Act, 1948 how many working hours are there in one week for an adult ?
- 1) 48 hrs.   2) 46 hrs.   3) 54 hrs.   4) 42 hrs.
- ३) खालीलपैकी कोणत्या जिल्ह्यांचा समावेश सामूहिक प्रोत्साहन योजना २०१९ मध्ये आकांक्षित जिल्हे म्हणून करण्यात आला आहे ?
- १) भंडारा, गोंदिया, चंद्रपूर, उस्मानाबाद   २) गडचिरोली, गोंदिया, नांदेड, वाशिम
३) हिंगोली, परभणी, चंद्रपूर, नंदुरबार   ४) गडचिरोली, नंदुरबार, उस्मानाबाद, वाशिम
- 3) Which of the following Districts are included in PSI 2019 as aspirational Districts ?
- 1) Bhandara, Gondia, Chandrapur, Osmanabad   2) Gadchiroli, Gondia, Nanded, Washim
3) Hingoli, Parbhani, Chandrapur, Nandurbar   4) Gadchiroli, Nandurbar, Osmanabad, Washim
- ४) महाराष्ट्र लोकसेवा हक्क अधिनियम, २०१५ हा कायदा ..... लोकसेवा देण्याकरिता पारित करण्यात आला.
- a. पारदर्शक   b. कार्यक्षम   c. नियत वेळेत   d. वरीलपैकी एकही नाही
- वरीलपैकी कोणते विधान/ने बरोबर आहे / त ?
- १) a आणि b फक्त   २) b आणि c फक्त   ३) a, b आणि c फक्त   ४) d फक्त
- 4). The Maharashtra Right to Public Service Act, 2015 is passed to provide public services.
- a. transparent   b. efficient   c. timely   d. none of the above
- Which of the above statement/s is / are correct ?
- 1) a and b only   2) b and c only   3) a, b and c only   4) d only
- ५) उद्योजकता विकास प्रशिक्षण निवासी कार्यक्रम किती काळ आहे ?
- १) १० दिवस   २) १२ दिवस   ३) १५ दिवस   ४) २ दिवस

- 5) How long is the Entrepreneurship Development Training Residential Programme ?
 1) 10days   2) 12 days   3) 15days   4) 2days
- ६) महाराष्ट्र राज्यात किमान किती वर्षे वास्तव्य असलेली व्यक्ती स्थानिक व्यक्ती म्हणून ओळखली जाते ?
 १) २ वर्षे   २) ३ वर्षे   ३) १५ वर्षे   ४) वरीलपैकी काहीही नाही
- 6) A person who has lived in the State of Maharashtra for at least how many years is known as a local person ?
 1) 2 years   2) 3 years   3) 15 years   4) None of the above
- ७) मुख्यमंत्री रोजगार निर्मिती कार्यक्रम योजनेतर्गत सेवा आणि कृषी उपक्रमांसाठी आणि उत्पादन प्रकारच्या उपक्रमांसाठी प्रकल्प किंमती अंतर्गत इमारत खर्चाची मर्यादा किती आहे ?
 १) ५%   २) २०%   ३) ७०%   ४) वरीलपैकी काहीही नाही
- 7) What is the limit of building cost under project cost for service and agricultural activities and manufacturing type activities under Chief Minister Employment Generation Programme Scheme?
 1) 5%   2) 20%   3) 70%   4) None of the above
- ८) पंतप्रधान रोजगार निर्मिती कार्यक्रम योजनेमध्ये उत्पादन क्षेत्रांतर्गत मार्जिन मनी सबसिडीसाठी प्रकल्पाची कमाल किंमत किती आहे ?
 १) रु. ५ लाख   २) रु. ८ लाख   ३) रु. १५ लाख   ४) रु. ५० लाख
- 8) What is the maximum cost of the project admissible for Margin Money subsidy under manufacturing sector in Prime Minister Employment Generation Programme (PMEGP) scheme?
 1) Rs. 5 lakh   2) Rs. 8 lakh   3) Rs. 15 lakh   4) Rs. 50 lakh
- ९) खालीलपैकी कोणती विधान/विधाने योग्य आहे/आहेत ?
 a) प्रसारमाध्यमे समाजीकरणाचे प्रभावी माध्यम आहे.
 b) प्रसारमाध्यमांकडे माहितीचा साठा असतो त्याला ज्ञानाची जोड दिल्यास मूल्यसंवर्धन घडू शकते.
 c) लोकशाहीचा दुसरा स्तंभ प्रसारमाध्यमे आहेत.

पर्यायी उत्तरे :

- १) (a) आणि (b)   २) (b) आणि (c)   ३) (a) आणि (c)   ४) वरीलपैकी सर्व
- 9) Which of the following statement/s is/are correct ?
 { a) The media is an effective means of socialization.
 (b) The media has a storage of information, adding knowledge to it can add value.
 (c) The second pillar of democracy is the media.

Answer Options : .

- 1) (a) and (b)   2) (b) and (c)   3) (a) and (c)   4) All of the above

- १०) जोड्या लावा : (अधिकाराचे सिद्धांत)

'अ' (अधिकाराचे सिद्धांत)

- a) नैसर्गिक अधिकार सिद्धांत
 b) नैतिक अधिकार सिद्धांत
 c) वैधानिक अधिकार सिद्धांत
 d) ऐतिहासिक अधिकार सिद्धांत

'ब' (पुरस्कर्ते)

- i) एडमंड बर्क
 ii) जेरेमी बेंथम
 iii) इमॅन्युएल कांट
 iv) जॉन लॉक

पर्यायी उत्तरे :

	(a)	(b)	(c)	(d)
1)	(i)	(iii)	(iv)	(ii)
2)	(iv)	(ii)	(iii)	(i)
3)	(ii)	(i)	(iv)	(iii)
4)	(iv)	(iii)	(ii)	(i)

10) Match the pairs (Theories of Rights) :

- 'A' (Theories of Rights)**
(a) Natural Rights Theory
(b) Moral Rights Theory
(c) Legal Rights Theory
(d) Historical Rights Theory

- 'B' (Exponents)**
(i) Edmund Burke
(ii) Jeremy Bentham
(iii) Immanuel Kant
(iv) John Locke

Answer Option :

	(a)	(b)	(c)	(d)
1)	(i)	(iii)	(iv)	(ii)
2)	(iv)	(ii)	(iii)	(i)
3)	(ii)	(i)	(iv)	(iii)
4)	(iv)	(iii)	(ii)	(i)

११) आंतरराष्ट्रीय श्रम संघटनेची १६ वी आशियाई पॅसिफिक विभागीय परिषद २०१६ मध्ये ..... येथे भरली होती.

१) बाली, इंडोनेशिया	२) मेलबॉर्न, ऑस्ट्रेलिया
३) वेलिंग्टन, न्यूझिलँड	४) दुबई, संयुक्त अरब अमिराती

11) 16th Asia and the Pacific regional meeting of the International Labour Organisation was held in ..... in 2016.

1) Bali, Indonesia	2) Melbourne, Australia
3) Wellington, New Zealand	4) Dubai, United Arab Emirates

१२) मानवी हक्कांसाठी उच्चायुक्ताची भूमिका आहेत :

- a) सर्व मानवी हक्कांचा प्रचार व संरक्षण करावे.
b) मानवी हक्कांबाबत सरकारांना मदत करणे.
c) सर्व सयुक्त राष्ट्र कार्यक्रमांमध्ये मानवी हक्काचा दृष्टिकोण रुजविणे.
d) नैतिक व आध्यात्मिक मूल्य रुजविणे.

पर्यायी उत्तरे :

- १) फक्त (a), (b), (d)   २) फक्त (b), (c), (d)   ३) फक्त (a), (c), (d)   ४) फक्त (a), (b), (c)

12) The role of High Commissioner for human right are .....

- (a) To promote and protect all human rights
(b) To Assist governments about human rights
(c) To inject human rights perspective into all UN programmes
(d) To inculcate moral and spiritual values

Answer Options :

- 1) Only (a), (b), (d)   2) Only (b), (c), (d)   3) Only (a), (c), (d)   4) Only (a), (b), (c)

१३) माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ हा कायदा लागू नसणाऱ्या संघटनांची माहिती कोणत्या अनुसूचीत दिली आहे?

- १) पहिली अनुसूची   २) दुसरी अनुसूची   ३) तिसरी अनुसूची   ४) नियमांत

- 13) The organisations to which the Right to Information Act, 2005 is not applicable are specified in which Schedule ?
 1) First Schedule   2) Second Schedule   3) Third Schedule   4) Rules
- १४) माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ च्या कलम ११ अंतर्गत त्रयस्थ पक्षावर नोटिस बजावण्यात आल्यावर, किती दिवसात, प्रस्तावित माहिती प्रकट करण्याविषयी निवेदन करण्याची संधी असते ?
 १) सात   २) दहा   ३) पंधरा   ४) तीस
- 14) Under Section 11 of the Right to Information Act, 2005, within how many days from the date of receipt of notice, the third party can make representation against the proposed disclosure ?
 1) Seven   2) Ten   3) Fifteen   4) Thirty

८) शैक्षणिक, कौशल्य विकास व आरोग्य क्षेत्रातील घटना

- १) आयुष्यमान भारत अंतर्गत आयुष्यमान भारत आरोग्य व कल्याणकेंद्राची टारगेट (लक्ष्य) संख्या किती आहे ? (२०२२)
 १) १ लाख   २) १.५ लाख   ३) २.५ लाख   ४) ५ लाख
- 1) What is the target of Number of Ayushman Bharat Health and Wellness Centres under the Ayushman Bharat ? (2022)
 1) 1 Lakh   2) 1.5 Lakh   3) 2.5 Lakh   4) 5 Lakh
- २) महिला व बालविकास मंत्रालयाने मुलांची सुरक्षा व कल्याण या उद्देशाने ..... ही योजना सुरु केली.
 १) मिशन पोषण २.०   २) मिशन वात्सल्य   ३) मिशन शक्ती   ४) वरील सर्व
- 2) The Ministry of Women and Child Development started the scheme having aim to safety and well-being of children.
 1) Mission Poshan 2.0   2) Mission Vatsalya
 3) Mission Shakti   4) All of the above
- ३) सन २०२२-२०२३ या वर्षीच्या केंद्रीय अर्थसंकल्पात जाहीर केलेल्या राष्ट्रीय दूरस्थ मानसिक आरोग्य कार्यक्रमाबाबत खालीलपैकी कोणते/कोणती विधान/विधाने योग्य आहे/आहेत ?
 a) या योजनेअंतर्गत देशात २३ दूरस्थ मानसिक आरोग्य केंद्रे उभारण्यात येतील.
 b) दिल्ली येथील, राष्ट्रीय मानसिक आरोग्य आणि चेताविज्ञान संस्था हे विभागीय केंद्र म्हणून काम करेल.
 c) या योजनेत मानसिक आरोग्य समुपदेशन आणि निगा या सुविधा पुरविल्या जातील.
- पर्यायी उत्तरे :**
 १) (a) आणि (b)   २) (a) आणि (c)   ३) फक्त (a)   ४) (b) आणि (c)
- 3) Which of the following statement/statements regarding the National Remote Mental Health Program announced in the Union Budget for the year 2022-2023 is/are correct ?
 {a) Under this Scheme, 23 remote mental health centers will be set up in the country.
 {b) The National Institute of Mental Health and Neurology in Dethi will act as the divisional center.
 {c) The Scheme will provide mental health counselling and care facilities.
- Answer Options :**
 1) (a) and (b)   2) (a) and (b)   3) only (a)   4) (b) and (c)

- ४) वर्ल्ड मेडिकल असोसिएशनने जारी केलेल्या मानवी विषयांचा समावेश असलेल्या बायोमेडिकल संशोधनामध्ये डॉक्टरांना मार्गदर्शन करणाऱ्या शिफारसी ..... नुसार आहेत.
 १) अनुरूपतेची घोषणा २) कोक्रेन मार्गदर्शक तत्त्वे ३) हेलसिंकीची घोषणा ४) चांगली प्रयोगशाळा सराव
- 4) The recommendations guiding physicians in biomedical research involving human subjects issued by World Medical Association is :
 1) declaration of conformity 2) cochrane guidelines
 3) declaration of Helsinki 4) good laboratory practice
- ५) जून २०२२ मध्ये, जागतिक बँकेने भारताच्या आरोग्य क्षेत्राला पाठिंबा देण्यासाठी आणि वाढविण्यासाठी प्रत्येकी ५०० दशलक्ष डॉलर्सची दोन पूरक कर्जे मंजूर केली, त्यापैकी एक खालीलपैकी कोणत्या राज्याला प्राधान्य देईल?
 १) आसाम २) अरुणाचल प्रदेश ३) मेघालय ४) मणिपूर
- 5) In June 2022, two complementary loans of \$500 million each were approved by the World Bank to support and enhance India's health sector, one of which will prioritize which of the following states?
 1) Assam 2) Arunachal Pradesh
 3) Meghalaya 4) Manipur
- ६) गरोदर महिलांसाठी २०२२ मध्ये लॉन्च करण्यात आलेले 'स्वस्थगर्भ' मोबाइल ॲप, इंडियन इन्स्टिट्यूट ऑफ टेक्नॉलॉजी (IIT) ___ ने, ऑल इंडिया इन्स्टिट्यूट ऑफ मेडिकल सायन्सेस (AIIMS), नवी दिल्ली यांच्या सहकार्याने विकसित केले आहे.
 १) रूरकी २) दिल्ली ३) बॉम्बे ४) मद्रास
- 6) The 'SwasthGarbh' mobile app for pregnant women launched in 2022, has been developed by the Indian Institute of Technology (IIT) ___ in collaboration with the All India Institute of Medical Sciences (AIIMS), New Delhi.
 1) Roorkee 2) Delhi 3) Bombay 4) Madras
- ७) प्रिस्क्रिप्शनमध्ये, Rx हा लॅटिन शब्द 'रेसिपी' चा संक्षेप आहे, ज्याचा अर्थ ..... आहे.
 १) घेणे २) प्रदान करणे ३) प्राप्त करणे ४) निरीक्षण करणे
- 7) In a prescription, Rx is an abbreviation of the Latin word 'Recipe', meaning ____.
 1) to take 2) to provide 3) to receive 4) to observe
- ८) 'ad. Lib' चा अर्थ आणि पूर्ण रूप हे अनुक्रमे ..... आणि ..... आहे.
 १) उर्वरित; अँड. लिबिटम २) अर्धा; अँड. लिबिटम
 ३) आपल्याला पाहिजे तितके; अँड लिबिटम ४) आवश्यक तितक्या वेळा; अँड. लिबिटम
- 8) The meaning and full form of 'ad. Lib' are ____ and ____, respectively.
 1) the remainder; Ad. libitum 2) the half; Ad. libitum
 3) as much as you please; Ad. libitum 4) as often as necessary; Ad. libitum
- ९) इअरड्रॉप्ससाठी लॅटिन शब्द आहे .....
 १) ऑरिस्टिले २) कोलिरियम ३) कोल्युटोरियम ४) हॉस्टस
- 9) The Latin term for eardrops is ____
 1) auristillae 2) collyrium 3) collutorium 4) haustus

- १०) नविनतम Martindale आवृत्ती ..... आहे.
 १) २९ वी   २) ४० वी   ३) ४२ वी   ४) ३३ वी
- 10) The latest Martindale edition is the ____ edition.
 1) 29th   2) 40th   3) 42nd   4) 33rd
- ११) Insulin साठी मानक USP मध्ये वर्षात सादर केले गेले:
 १) १९३७   २) १९३८   ३) १९४१   ४) १९४९
- 11) The standard for Insulin was introduced in the USP in the year :
 1) 1937   2) 1938   3) 1941   4) 1949
- १२) ..... हा एक अतिरिक्त फार्माकोपिया आहे.
 १) BP   २) BPC   ३) IP   ४) Martindale
- 12) _____ is an extra pharmacopeia.
 1) BP   2) BPC   3) IP   4) Martindale
- १३) खालीलपैकी कोणते रूग्ण समुपदेशन सत्राचे हृदय मानले जाते?
 १) सत्राची तयारी   २) सत्राची सुरुवात   ३) समुपदेशन सामग्री   ४) सत्राची समाप्ती
- 13) Which of the following is considered the heart of the patient counselling session?
 1) Preparing for the session   2) Opening of the session
 3) Counselling content   4) Closing of the session
- १४) a) शरीर आणि आत्म्याच्या संवेदनक्षमतेनुसार त्यांना परिपूर्णता देणे म्हणजे शिक्षण
 b) नैसर्गिक शिक्षणाच्या माध्यमातून अवयवांचा उत्स्फूर्त विकास म्हणजे शिक्षण.
 c) शिक्षण ही एक प्रयोगशाळा आहे जेथे तत्त्वज्ञानाचे भेद भक्कम बनतात आणि तपासले जातात.
 d) माझ्या मते शिक्षण म्हणजे प्रशिक्षण जे बालकांमधील सद्गुणांच्या प्रथम अंतःप्रेरणेसाठी दिले जाते.
 वरीलपैकी कोणती विधाने प्लेटोने केली आहेत ?
पर्यायी उत्तरे :
 १) (a) आणि (b)   २) (c) आणि (d)   ३) (b) आणि (d)   ४) (a) आणि (d)
- 14) (a) Education is giving the body and soul all the perfection of which they are susceptible.
 (b) Education means spontaneous development of our organs through media of the education of Nature.
 (c) Education is the laboratory where philosophical distinctions become concrete and are tasted.
 (d) I mean by education the training which is given to the first instincts of virtue in the children.
 Which of the above statements are made by Plato ?
 1) (a) and (b)   2) (c) and (d)   3) (b) and (d)   4) a) and (d)
- १५) मॉंटिसरी पद्धती मध्ये बालकाच्या ..... चा विकास हे पहिले तत्त्व आहे.
 a) व्यक्तीमत्त्व   b) मानसिक   c) सृजनशील   d) स्वयंशिक्षण
- पर्यायी उत्तरे :**
 १) (b)   २) (a) आणि (b)   ३) (a)   ४) (d)
- 15) In Montessorie method ..... development of child is the first principle.
 (a) Personality   (b) Mental   (c) Creative   (d) Self education

Answer Options :

- 1) (b)   2) (a) and (b)   3) (a)   4) (d)

९) भौगोलिक व पर्यावरणविषयक घटना

- १) ..... या कायद्याच्या तरतुदीनुसार महाराष्ट्र प्रदूषण नियंत्रण मंडळाची स्थापना झाली.
१) जल (प्रदूषण प्रतिबंध आणि नियंत्रण) अधिनियम, १९७४
२) महाराष्ट्र जलप्रदूषण प्रतिबंधक कायदा, १९६९
३) जल (सेस) अधिनियम, १९७७
४) महाराष्ट्र हवा प्रदूषण प्रतिबंध अधिनियम कायदा, १८७४
- 1) Maharashtra Pollution Control Board is established under the provision of Act.
1) Water (Prevention and Control of Pollution) Act, 1974
2) Maharashtra Prevention of Water Pollution Act, 1969
3) Water (Cess) Act, 1977
4) Maharashtra Prevention of Air Pollution Act, 1874
- २) खालीलपैकी कोणती विधान/ने बरोबर आहे/त?
a) राज्य आपत्ती प्रतिसाद निधी हा आपत्ती व्यवस्थापन कायदा २००५, कलम ५८(२)(b) प्रमाणे गठित केला आहे.
b) राज्य आपत्ती प्रतिसाद निधी वाटपाच्या ७५% निधी केंद्र सरकार राज्यांना देते.
c) राष्ट्रीय आपत्ती निवारण निधी हा आपत्ती व्यवस्थापन कायदा २००५, च्या कलम ४६ प्रमाणे गठित केला आहे.
- पर्यायी उत्तरे :**
१) फक्त विधान (b)   २) फक्त विधान (a)   ३) विधान (a) आणि (b)   ४) विधान (b) आणि (c)
- 2) Which of the following statement/s is/are correct ?
a) The State Disaster Response Fund is constituted under section 58(2) (b) of the Disaster Management Act, 2005.
b) The central government contributes 75% of State Disaster Response Fund allocation to the states.
c) National Disaster Response Fund is constituted under section 46 of the Disaster Management Act, 2005.

Answer Options :

- 1) Only statement (b)   2) Only statement (a)
3) Statement (a) and (b)   4) Statement (b) and (c)

- ३) खालील विधाने पहा.
a) नवी मुंबई, सोलापूर, अमरावती येथे विभागीय आपत्ती व्यवस्थापन केंद्र आहेत. (RDMC)
b) महाराष्ट्र राज्यामध्ये दहा विभागीय आपत्ती व्यवस्थापन केंद्र आहेत.
c) जिल्हा आपत्ती व्यवस्थापन प्राधिकरणाचा अध्यक्ष जिल्हाधिकारी असतो.
- पर्यायी उत्तरे :**
१) फक्त विधान (a) बरोबर आहे.   २) फक्त विधान (c) बरोबर आहे.
३) विधान (a) आणि (c) बरोबर आहेत   ४) विधान (a), (b) आणि (c) बरोबर आहेत

- 3) Observe the following statements.
 a) There are Regional Disaster Management Centres (RDMC) at Navi Mumbai, Solapur, Amravati.
 b) There are ten Regional Disaster Management centres in Maharashtra.
 c) District Collector is the chairperson of District Disaster Management Authority.

Answer Options :

- 1) Only statement (a) is correct
 2) Only statement (c) is correct
 3) Statement (a) and (c) are correct
 4) Statement (a), (b) and (c) are correct

- ४) स्तंभ I मध्ये नैसर्गिक आपत्ती संबंधित पूर्वसूचना देणाऱ्या केंद्रीय संस्था आहेत व स्तंभ II मध्ये विविध नैसर्गिक आपत्ती दिलेल्या आहेत. स्तंभ I व II मध्ये योग्य जोड्या जुळवा.

स्तंभ I (केंद्रीय संस्था)

- a) IMD
 b) CWC
 c) GSI
 d) INCOIS

स्तंभ II (नैसर्गिक आपत्ती)

- i) त्सुनामी
 ii) उष्ण आणि थंड लाटा
 iii) पूर
 iv) भूस्खलन

पर्यायी उत्तरे :

	(a)	(b)	(c)	(d)
1)	(ii)	(i)	(iii)	(iv)
2)	(i)	(iii)	(iv)	(ii)
3)	(ii)	(iii)	(iv)	(i)
4)	(i)	(iv)	(iii)	(ii)

- 4) In column I nodal agencies for early warning of natural disasters are given and in column II natural disasters are given. Match the column I and II correctly.

Column I (Nodal Agencies)

- a) IMD
 b) CWC
 c) GSI
 d) INCOIS

Column II (Natural Disasters)

- i) Tsunami
 ii) Heat and cold waves
 iii) Floods
 iv) Landslides

Answer Options :

	(a)	(b)	(c)	(d)
1)	(ii)	(i)	(iii)	(iv)
2)	(i)	(iii)	(iv)	(ii)
3)	(ii)	(iii)	(iv)	(i)
4)	(i)	(iv)	(iii)	(ii)

- ५) ..... प्रकल्पामध्ये नागपूर येथील विमानतळाला आंतरराष्ट्रीय प्रवासी व कार्गोवाहक विमानतळामध्ये विकसित करण्याचा समावेश आहे.

- १) वुहान
 २) मिहान
 ३) प्राधिकरण
 ४) वाहतूक

- 5) The ..... project involves developing the airport at Nagpur into an international passenger and cargo hub airport.

- 1) Wuhan
 2) Mihan
 3) Authority
 4) Transportation

- ६) खालील विधाने पहा.
 a) महाराष्ट्र राज्यातील विमानतळांचा विकास करण्यासाठी महाराष्ट्र विमानतळ कंपनी (MADC) ची स्थापना २००२ मध्ये करण्यात आली.
 b) वरील प्रकल्पामध्ये SICOM आणि MSRDC यांचा सहभाग आहे.

पर्यायी उत्तरे :

- १) विधान (a) बरोबर आहे
 २) विधान (a) आणि (b) बरोबर आहेत.
 ३) विधान (a) बरोबर नाही
 ४) विधान (a) आणि (b) बरोबर नाहीत.
- 6) Observe the following statements :
 a) Maharashtra Airport Development Company (MADC) was established in 2002 to develop airports in the State of Maharashtra.
 b) There is a Participation of SICOM and MSRDC in the above project.

Answer Option :

- 1) Statement (a) is correct
 2) Statement (a) and (b) are correct
 3) Statement (a) is not correct
 4) Statement (a) and (b) are not correct
- ७) ..... हे आधुनिक सोई असलेले भारतातील बंदर सन १९८९ मध्ये सुरु करण्यात आले.
 १) मुंबई
 २) जवाहरलाल नेहरू
 ३) सिंधुदुर्ग
 ४) देवगड
- 7) ..... is a modern port of convenience in India launched in 1989.
 1) Mumbai
 2) Jawaharlal Nehru
 3) Sindhudurg
 4) Devgad

- ८) खाली दिलेल्या भारतीय उपखंडातील वादळांच्या उत्पत्ती वर्षानुसार योग्य जोड्या जुळवा.

स्तंभ-I (वादळे)

स्तंभ-II (वर्ष)

a) हुडहुड	i) 2021
b) निलम	ii) 2014
c) तौक्ते	iii) 2019
d) फनी	iv) 2012

पर्यायी उत्तरे :

(a)	(b)	(c)	(d)
1) (i) (ii) (iv) (iii)			
2) (iii) (iv) (ii) (i)			
3) (ii) (i) (iv) (iii)			
4) (ii) (iv) (i) (iii)			
- 8) Match the following Indian sub-continental storms according to their year of origin.

Column-I (Storms)   **Column-II (Years)**

a) Hudhud	i) 2021
b) Nilam	ii) 2014
c) Tauktae	iii) 2019
d) Fani	iv) 2012

Answer Options :

(a)	(b)	(c)	(d)
1) (i) (ii) (iv) (iii)			
2) (iii) (iv) (ii) (i)			
3) (ii) (i) (iv) (iii)			
4) (ii) (iv) (i) (iii)			

९) पर्यावरण अधिवेशन/परिषद आणि वर्ष यांच्या जोड्या लावा.

पर्यावरण अधिवेशन/परिषद वर्ष

a) रामसर	i) 1979
b) व्हिएन्ना	i) 1971
c) मिनिमाटा	iii) 1985
d) बॉन	iv) 2013

पर्यायी उत्तरे :

(a) (b) (c) (d)

- 1) (ii) (iii) (iv) (i)
- 2) (iii) (ii) (i) (iv)
- 3) (i) (ii) (iii) (iv)
- 4) (iv) (i) (ii) (iii)

9) Match the environment conventions and year.

Environment conventions

Year

a) Ramsar	i) 1979
b) Vienna	i) 1971
c) Minimata	iii) 1985
d) Bonn	iv) 2013

Answer Option :

(a) (b) (c) (d)

- 1) (ii) (iii) (iv) (i)
- 2) (iii) (ii) (i) (iv)
- 3) (i) (ii) (iii) (iv)
- 4) (iv) (i) (ii) (iii)

१०) खालीलपैकी कोणती विधाने बरोबर आहेत ?

- a) क्योटो संहिता एक आंतरराष्ट्रीय करार आहे, ज्याचा उद्देश कार्बन डाय-ऑक्साईड आणि इतर हरित वायू उत्सर्जन कमी करणे आहे.
- b) भारत क्योटो संहितेला वचनबद्ध नाही.
- c) जागतिक तापमान वाढ नियंत्रित करणे हे क्योटो संहितेचे लक्ष आहे.

पर्यायी उत्तरे :

- १) (a) आणि (b) फक्त   २) (b) आणि (c) फक्त   ३) (a) आणि (c) फक्त   ४) वरील सर्व

10) Which of the following statements are true ?

- a) The Kyoto Protocol is an international agreement that aimed to reduce carbon dioxide and other green house gases emission.
- b) India is not committed to Kyoto Protocol.
- c) Kyoto Protocol aims to control global warming.

Answer Option :

- 1) (a) and (b) only   2) (b) and (c) only   3) (a) and (c) only   4) All of the above

११) खालील विधाने पहा.

- a) महाराष्ट्र प्रदूषण नियंत्रण मंडळाची स्थापना ७ सप्टेंबर १९७० रोजी झाली.
- b) माझी वसुंधरा अभियान महाराष्ट्र प्रदूषण नियंत्रण मंडळाद्वारे चालवले जाते.

पर्यायी उत्तरे :

१) विधान (a) बरोबर आहे

२) विधान (b) बरोबर आहे

३) विधान (a) आणि (b) बरोबर आहेत

४) विधान (a) आणि (b) बरोबर नाहीत

11) Observe the following statements :

a) Maharashtra Pollution Control Board was established on 7th September, 1970.

b) Majhi Vasundhara Abhiyan is run by Maharashtra Pollution Control Board.

Answer Option :

1) Statement (a) is correct

2) Statement (b) is correct

3) Statement (a) and (b) are correct

4) Statement (a) and (b) are not correct

१२) नलगोंडा तंत्र आणि आयन-विनिमय तंत्र यासाठी वापरले जाते :

१) वॉटर फ्लोराइडेशन २) वॉटर डिफ्लोराइडेशन ३) सॉल्ट फ्लोराइडेशन ४) मिल्क फ्लोराइडेशन

12) Nalgonda technique and ion-exchange technique are used for :

1) water fluoridation

2) water defluoridation

3) salt fluoridation

4) milk fluoridation

१३) 'ब्लॉसम शॉवर', उष्ण हवामानातील स्थानिक वादळांपैकी एक वादळ खालीलपैकी कशाशी संबंधित आहे ?

१) आंबा

२) कॉफी

३) तांदूळ

४) ताग

13) 'Blossom Shower', one of the local storms of hot weather season is related to which of the following?

1) Mangoes

2) Coffee

3) Rice

4) Jute

१४) खालील जुळवा.

'झुमिंग' राज्ये/केंद्रशासित

प्रदेशांची वेगवेगळी नावे

अ) पामलो

१) मध्य प्रदेश

ब) दिपा

२) मणिपूर

क) पेंडा

३) अंदमान आणि निकोबार बेटे

ड) दहिया

४) आंध्र प्रदेश

पर्यायी उत्तरे :

१) A-2; B-3; C-4; D-1

२) A-3; B-4; C-1; D-2

३) A-4; B-1; C-2; D-3

४) A-2; B-4; C-1; D-3

14) Match the following.

Different names of 'Jhumming'

States/UTs

A) Pamlou

1) Madhya Pradesh

B) Dipa

2) Manipur

C) Penda

3) Andaman and Nicobar islands

D) Dahiya

4) Andhra Pradesh

Options :

1) A-2; B-3; C-4; D-1

2) A-3; B-4; C-1; D-2

3) A-4; B-1; C-2; D-3

4) A-2; B-4; C-1; D-3

- १५) अरुणाचल प्रदेशातील सियोम पुलाचे बांधकाम खालीलपैकी कोणत्या संस्थेने पूर्ण केले ?
- १) सीमा रस्ते संघटना
२) इंडियन इन्स्टिट्यूट ऑफ ब्रिज इंजिनियर्स
३) भारतीय रेल्वे
४) नॅशनल प्रोजेक्ट्स कन्स्ट्रक्शन कॉर्पोरेशन लिमिटेड
- 15) Construction of Siyom bridge in Arunachal Pradesh was completed by which of the following organisations?
- 1) Border Roads Organisation
2) Indian Institution of Bridge Engineers
3) Indian Railways
4) National Projects Construction Corporation Limited
- १६) NDRF म्हणजे :
- १) राष्ट्रीय आपत्ती निवारण निधी
२) राष्ट्रीय आपत्ती प्रतिसाद निधी
३) राष्ट्रीय आपत्ती प्रतिसाद दल
४) राष्ट्रीय आपत्ती निवारण दल
- 16) NDRF stands for :
- 1) National Disaster Relief Fund
2) National Disaster Response Fund
3) National Disaster Response Force
4) National Disaster Relief Force
- १७) डिसेंबर २०२२ मध्ये, स्वतःचे हवामान बदल मिशन सुरु करणारे खालीलपैकी कोणते भारतातील पहिले राज्य बनले ?
- १) तामिळनाडू
२) गुजरात
३) महाराष्ट्र
४) दिल्ली
- 17) Which of the following became the first state in India to launch its own Climate Change Mission, in December 2022?
- 1) Tamil Nadu
2) Gujarat
3) Maharashtra
4) Delhi
- १८) डिसेंबर २०२२ मध्ये आयोजित इंडिया क्लायमेट अँड डेव्हलपमेंट पार्टनर्स मेळाव्यात 'भारताच्या कूलिंग सेक्टरमधील हवामान गुंतवणूक संधी' या शीर्षकाचा जागतिक बँकेचा अहवाल प्रसिद्ध करण्यात आला.
- १) महाराष्ट्र
२) केरळ
३) तामिळनाडू
४) गोवा
- 18) The World Bank report titled 'Climate Investment Opportunities in India's Cooling Sector' was released at the India Climate and Development Partners' Meet organised in ..... in December 2022.
- 1) Maharashtra
2) Kerala
3) Tamil Nadu
4) Goa
- १९) आंतर-सरकारी पॅनेल ऑन क्लायमेट चेंज (IPCC) चे मुख्यालय येथे आहे:
- १) न्यूयॉर्क
२) प्राग
३) पॅरिस
४) जिनिव्हा
- 19) The Headquarter of the Intergovernmental Panel on Climate Change (IPCC) is located in :
- 1) New York
2) Prague
3) Paris
4) Geneva
- २०) कोकण रेल्वे कॉर्पोरेशनने आपल्या संपूर्ण ..... किलोमीटर मार्गाचे विद्युतीकरण पूर्ण केले आहे, जो महाराष्ट्रातील रोहा ते कर्नाटकातील ठोकूर पर्यंत पसरला आहे.
- १) ६४१
२) ७४१
३) ७११
४) ६११
- 20) The Konkan Railway Corporation has finished electrification of its entire kilometer route that stretches from Roha, Maharashtra to Thokur, Karnataka.
- 1) 641
2) 741
3) 711
4) 611

- २१) यू.एन.जैवविविधता परिषद COP 15 (2022) चे यजमान देश कोणता आहे ?
 १) चीन २) स्वीडन ३) कॅनडा ४) ऑस्ट्रेलिया
- 21) Which country is the host of the UN Biodiversity Conference COP 15 (2022) ?
 1) China 2) Sweden 3) Canada 4) Australia
- २२) १४ सप्टेंबर २००६ रोजी पर्यावरणीय प्रभाव मूल्यांकन (EIA) अधिसूचने अंतर्गत, खालील प्रकल्पांसाठी EIA तयार करणे आवश्यक नाही :
 १) श्रेणी 'A' प्रकल्प २) श्रेणी 'B' प्रकल्प ३) श्रेणी 'B₁' प्रकल्प ४) श्रेणी 'B₂' प्रकल्प
- 22) Under the Environmental Impact Assessment (EIA) notification on 14th September 2006, preparation of EIA is NOT required for the projects falling in the :
 1) Category 'A' Projects 2) Category 'B' Projects
 3) Category 'B₁' Projects 4) Category 'B₂' Projects

१०) सांस्कृतिक व पर्यटन

- १) केंद्रीय सांस्कृतिक मंत्रालय हे भारतातील गावांच्या सांस्कृतिक पैलूंचे सर्वेक्षण ..... या नावाने करणार आहे.
 १) मेरा गांव, मेरा देश २) मेरा गांव, मेरा स्वाभिमान
 ३) मेरा गांव, मेरी सभ्यता ४) मेरा गांव, मेरी धरोहर
- 1) The Union Ministry of Culture is going to survey the cultural aspects of Indian villages titled .....
 1) Mera Gaon, Mera Desh 2) Mera Gaon, Mera Swabhiman
 3) Mera Gaon, Meri Sabhyata 4) Mera Gaon, Meri Dharchar
- २) निर्वसाहतीकरणाच्या निरंतर चालू असलेल्या प्रक्रिये अंतर्गत "....." हे ब्रिटिश गाणे, भारताच्या वार्षिक गणराज्य दिन सोहळा कार्यक्रमातून, जानेवारी २०२२ पासून काढून टाकण्यात आले.
 १) वाईड अस टुगेदर २) अबार्ड विथ मी ३) अमेझिंग ग्रेस ४) रॉक ऑफ एजेस
- 2) "....." was a British hymn, which was dropped from India's annual Republic Day celebrations from January 2022 as a part of the ongoing process of decolonisation.
 1) Bind us together 2) Abide with me 3) Amazing grace 4) Rock of ages
- ३) खालीलपैकी कोणत्या राज्यात 'तमलाडू', 'सांगकेन', 'ओजियाले' आणि 'मोपिन' सण साजरे केले जातात ?
 १) अरुणाचल प्रदेश २) कर्नाटक ३) हिमाचल प्रदेश ४) गोवा
- 3) In which of the following states are the "Tamladu", 'Sangken', 'Ojyale' and 'Mopin' festivals celebrated?
 1) Arunanchal Pradesh 2) Karnataka
 3) Himachal Pradesh 4) Goa
- ४) जोड्या लावा.
 a) रायगड i) भिलमा
 b) पुरंदर ii) तानाजी मालुसरे
 c) दौलताबाद iii) सवाई माधवराव
 d) सिंहागड iv) हिरोजी इंदूलकर

पर्यायी उत्तरे :

(a) (b) (c) (d)

- 1) (iv) (iii) (ii) (i)
- 2) (iii) (iv) (i) (ii)
- 3) (iv) (iii) (i) (ii)
- 4) (i) (ii) (iv) (iii)

4) Match the following.

a) Raigad	i) Bhilma
b) Purandar	ii) Tanaji Malusare
c) Daulatabad	iii) Sawai Madhavrao
d) Sinhagad	iv) Hiroji Indulkar

Answer Options :

(a) (b) (c) (d)

- 1) (iv) (iii) (ii) (i)
- 2) (iii) (iv) (i) (ii)
- 3) (iv) (iii) (i) (ii)
- 4) (i) (ii) (iv) (iii)

५) केंद्रशासित प्रदेश आणि त्यांच्या पर्यटनाच्या टॅगलाईन्स पुढे दिल्या आहेत, त्यांपैकी अयोग्य जोडी कोणती ते ओळखा.

अ. दिल्ली – द हब ऑफ नॉर्थ इंडिया

ब. लडाख – ९९% फन अँड १% लँड

क. लक्षद्वीप – गीव्ह टाईम अ ब्रेक

ड. जम्मू आणि काश्मीर – लँड ऑफ हाय पारसेस

पर्यायी उत्तरे :

१) अ, ब, क, ड

२) अ, ब, क

३) अ, ब

४) ब, क

5) Following are the pairs of Indian Union Territories and their tourism taglines, which one of them are incorrectly matched ?

a. Delhi— The Hub of North India

b. Ladakh — 99% Fun and 1% Land

c. Lakshadweep — Give time a break

d. Jammu and Kashmir — Land of High Passes

Answer Options :

1) a, b, c, d

2) a, b, c

3) a, b

4) b, c

६) इंटरनॅशनल फेडरेशन ऑफ फिल्म क्रिटिक्स (FIPRESCI) द्वारे कोणता चित्रपट आजवरचा सर्वोत्कृष्ट भारतीय चित्रपट म्हणून घोषित करण्यात आला आहे ?

१) मुघल-ए-आजम

२) आनंद

३) अपारजितो

४) पार्थर पांचाली

6) Which movie has been declared the best Indian Film of all time by the International Federation of Film Critics (FIPRESC) ?

1) Mughal-E-Azam

2) Anand

3) Aparjito

4) Pather Panchali

७) a) मूल्ये ही वर्तनविषयक मानदंड असतात.

b) मूल्ये ही वर्तनाविषयीची सर्वसामान्य स्वरूपाची मार्गदर्शक तत्त्वे असतात.

c) समान मूल्ये हीच कोणत्याही समाजातील सामाजिक एकात्मतेचा खराखुरा आधार असतात.

वरीलपैकी कोणती विधान/विधाने चुकीचे आहे/आहेत ?

पर्यायी उत्तरे :

१) फक्त (c)

२) (b) आणि (c)

३) वरीलपैकी सर्व

४) वरीलपैकी नाही

- 7) (a) Values are standards of behaviour.
 (b) Values are also general guidelines for behaviour.
 (c) Common values are the real basis of social integrity in any society.
 Which of the statement(s) given above is/are incorrect ?
 1) Only (6)   2) (b) and (c)   3) All of the above   4) None of the above

- ८) a) सामाजिकीकरण ही एक अध्ययन प्रक्रिया आहे.
 b) सामाजिकीकरण प्रक्रियेत व्यक्तीकडून संस्कृतीचे संपादन होणे.
 c) सामाजिकीकरणामुळे व्यक्तीत सामाजिक भूमिका वाढविण्याची क्षमता निर्माण होते.
 वरीलपैकी कोणती विधान/विधाने चुकीचे आहे/आहेत ?

पर्यायी उत्तरे :

- १) फक्त (a)   २) फक्त (b)   ३) (a), (b) आणि (c)   ४) यापैकी नाही
- 8) (a) Socialization is a learning process
 (b) Culture is acquired by the individual through the process of socialization.
 (c) Socialization develops the ability of an individual to play a social Role.
 Which of the statement(s) given above is/are incorrect ?
 1) Only (a)   2) Only (b)   3) (a), (b) and (c)   4) None of the above

११) साहित्यिक क्षेत्रातील घटना

- १) खालीलपैकी कोणत्या भाषांना अभिजात भाषेचा दर्जा प्राप्त नाही ?
 a. तामिळ   b. मल्याळम   c. बंगाली   d. ओडिशा

पर्यायी उत्तरे :

- १) फक्त b, c आणि d   २) फक्त a आणि c   ३) फक्त c   ४) फक्त d
- 1) Which among the following are not classical languages ?
 a. Tamil   b. Malayalam   c. Bangla   d. Odia

Answer Options :

- 1) Only b,c and d   2) Only a and c   3) Only c   4) Only d
- २) 'द सिटी इन हिस्ट्री : इट्स ओरिजिन, इट्स ट्रान्सफॉर्मेशन्स अँड इट्स प्रॉस्पेक्ट्स' या पुस्तकाचे लेखक कोण आहेत ?
 १) एडमंड बेकन   २) लुईस ममफोर्ड   ३) जेन जेकब   ४) केविन लिंच
- 2) Who is the author of the book 'The City in History: Its Origins, Its Transformations, and Its Prospects' ?
 1) Edmund Bacon   2) Lewis Mumford   3) Jane Jacob   4) Kevin Lynch
- ३) 'लता : सूर गाथा' या हिंदी पुस्तकाचे लेखक कोण ?
 १) जिवेश नंदन   २) फैसल फारूकी   ३) यतिंद्र मिश्रा   ४) गुलझार
- 3) Who is the author of Hindi book 'Lata : Sur Gatha' ?
 1) Jiwesh Nandan   2) Faizal Farooqui   3) Yatindra Mishra   4) Gulzar

- ४) साहित्य अकादमी द्वारा पुरस्कृत करण्यात आलेल्या 'श्रीमतीचरित्रम' या संस्कृत ग्रंथाचे लेखन खालीलपैकी कोणी केले आहे ?
- १) शतावधानी गणेश
३) अशोक अकलूजकर
- २) श्रुती कानिटकर
४) पंडित गुलाम दस्तगीर बिराजदार
- 4) Who is the author of Sahitya Academy Awarded Sanskrit text 'Shrimaticharित्रम'
- 1) Shatavadhani Ganesh
3) Ashok Akuljkar
- 2) Shruti Kanitakar
4) Pandit Gulam Dastagir Birajdar

१२) नेमणुका, नियुक्ती व प्रकाशझोतातील व्यक्ती

- १) लोकसभा अध्यक्ष श्री. ओम बिर्ला यांच्या हस्ते भारतीय स्वातंत्र्यसैनिक आणि कृषितज्ञ ..... यांच्या पुतळ्याचे अनावरण नुकतेच मेक्सिको मध्ये करण्यात आले.
- १) सोहन सिंह भाकना
२) लाला हरदयाल
३) पांडुरंग खानखोजे
४) विष्णू गणेश पिंगळे
- 1) Recently Speaker of the Lok Sabha Shri. Om Birla unveiled a Statue of the Indian freedom fighter and Agricultural scientist in Mexico.
- 1) Sohan Singh Bhakna
2) Lala Hardayal
3) Pandurang Khankhoje
4) Vishnu Ganesh Pingle
- २) लोकशाहीर अण्णाभाऊ साठे यांच्या पुतळ्याचे नुकतेच कोणत्या देशामध्ये अनावरण करण्यात आले ?
- १) रशिया
२) मेक्सिको
३) चिली
४) पेरू
- 2) In which of the following country a statue of Lokshahir Annabhau Sathe has been recently unveiled?
- (1) Russia
(2) Mexico
(3) Chill
(4) Peru
- ३) राज्य आपत्ती व्यवस्थापन प्राधिकरणाने महाराष्ट्र राज्य आपत्ती व्यवस्थापन योजना २०१६ तयार केली तेव्हा राज्य आपत्ती व्यवस्थापन प्राधिकरणाचे मुख्य कार्यकारी अधिकारी कोण होते ?
- १) श्री. सिताराम कुंटे
२) श्री. जे. पी. डांगे
३) श्री. स्वाधीन क्षत्रिय
४) वरीलपैकी नाही
- 3) Who was the Chief Executive Officer of State Disaster Management Authority when Maharashtra state Disaster Management Plan 2016 was prepared ?
- 1) Sitaram Kunte
2) J. P. Dange
3) Swadheen Kshatriya
4) None of the above
- ४) रिबेका ग्रीन्समॅन बाबत योग्य कथने ओळखा :
- a) कोस्टा रीकाच्या रिबेका ग्रीन्समॅन ह्या UNCTAD च्या महासचिव पद भूषविणाऱ्या पहिल्या महिला आहेत.
b) त्या कोस्टा रीकाच्या माजी उपाध्यक्ष आहेत.
c) त्या मानव विकासाच्या प्रसिद्ध अधिवक्ता आहेत.
- पर्यायी उत्तरे :
- १) फक्त (a) व (b)
२) फक्त (b) व (c)
३) फक्त (a) व (c)
४) वरील सर्व
- 4) Select the correct statements about Rebeca Grynspan :
- (a) Rebeca Grynspan of Costa Rica is the first woman to serve as UNCTAD's secretary general.
(b) She is a former Vice President of Costa Rica.
(c) She is a renowned advocate of human development.

Answer Options :

1 } Only (a) and (b)   2) Only (b) and (c)   3) Only (a) and (c)   4) All of the above

- ५) खालीलपैकी कोण अलिप्तवादी चळवळीशी संबंधित नाही ?
१) पंडित जवाहरलाल नेहरू   २) मार्शल जोसेफ टिटी
३) अब्दुल गमाल नासेर   ४) शेख मुजीबुर रहमान
- 5) Which of the following is not a related to Non-alignment. movement ?
1) Pandit Jawaharlal Nehru   2) Marshal Joseph Tito
3) Abdul Gamal Nasser   4) Sheikh Mujibur Rahman
- ६) डॉ. शांतीस्वरूप भटनागर ..... चे प्रथम अध्यक्ष होते.
१) यु जी सी   २) एन सी टी ई   ३) एन सी ई आर टी   ४) नॅक
- 6) Dr. Shanti Swarup Bhatnagar was the first Chairman of .....
1) UGC   2) NCTE   3) NCERT   4) NAAC
- ७) डॉ. जयंत नारलीकर यांच्या संदर्भात खालील विधाने विचारात घ्या.
अ) ते ९४ व्या अखिल भारतीय मराठी साहित्य संमेलनाचे अध्यक्ष होते.
ब) ते रसायनशास्त्राचे अभ्यासक आहेत.
क) त्यांना पद्मभूषण व पद्मविभूषण पुरस्काराने सन्मानित करण्यात आले आहे.
ड) "विज्ञान यात्री" हे त्यांचे आत्मचरित्र प्रसिद्ध आहे.
वरीलपैकी कोणते/ती विधान/ने बरोबर आहे/त ?
पर्यायी उत्तरे :
१) अ, ब आणि क   २) अ आणि क   ३) अ, क आणि ड   ४) अ, ब आणि ड
- 7) Consider the following statements regarding Dr. Jayant Narlikar.
a) He was the president of Akhil Bharatiya Marathi Sahitya Sammelan in 1994.
b) He is a student of chemistry.
c) He has been honored with Padma Bhushan and Padma Vibhushan awards.
d) His autobiography "Vigyan Yatri" is famous.
Which of the above statement/s is/are correct?

Answer Options:

1) a, b and c   2) a and c   3) a, c and d   4) a, b and d

- ८) चुकीची जोडी ओळखा.
लोकसभा सभापती   **कार्यकाळ**
१) निलम संजीव रेड्डी   १९६२-६७
२) मीरा कुमार   २००९-१४
३) सुमित्रा महाजन   २०१४-१९
४) ओम बिरला   १७ व्या लोकसभेचे अध्यक्ष
- 8) Identify the wrong pair.
Term of Lok Sabha Speaker   **Tenure**
1) Neelam Sanjeev Reddy   1962-67
2) Meera Kumar   2009-14
3) Sumitra Mahajan   2014-19
4) Om Birla   Speaker of 17th Lok Sabha

- ९) महाराष्ट्र राज्याच्या मत्स्यव्यवसाय विभागाचे संघटनात्मक प्रमुख ..... हे असतात.
 १) सचिव २) आयुक्त ३) सह आयुक्त ४) यापैकी नाही
- 9) Organizational chart of the Department of Fisheries, Maharashtra State is headed by ....
 1) Secretary 2) Commissioner 3) Joint Commissioner 4) None of these
- १०) खालीलपैकी कोणते प्राधिकरण हे १००० हेक्टरपेक्षा जास्त क्षेत्र असलेल्या तलावातील मासेमारीसंदर्भात टँक लीज विवादाचे पुनरावलोकन करते ?
 १) आयुक्त २) मत्स्यव्यवसाय मंत्री ३) सचिव ४) राज्य माहिती आयुक्त
- 10) Who is the Reviewing Authority for Tank Lease Dispute for tank area above 1000 hectare ?
 1) Commissioner 2) Minister of Fisheries
 3) Secretary 4) State Information Commissioner
- ११) २०१९ मध्ये स्थापन करण्यात आलेल्या मायक्रो-क्रेडिटमधील जबाबदार कर्ज संहिता (CRL) च्या सुकाणू समितीचे पहिले अध्यक्ष कोण होते ?
 १) सोनिया कृष्णकुट्टी २) हर्ष श्रीवास्तव ३) श्रीनिवास बोनम ४) एचआर खान
- 11) Who was the first chairman of the steering committee of the Code for Responsible Lending (CRL) in micro-credit established in 2019?
 1) Sonia Krishnankutty 2) Harsh Shrivastava
 3) Srinivas Bonam 4) HR Khan
- १२) जगदीप धनखड यांच्याबाबत खालीलपैकी काय खरे नाही ?
 १) ते २०१९ मध्ये पश्चिम बंगालचे राज्यपाल होते.
 २) त्यांनी १९८९ मध्ये झुनझुनूमधून लोकसभेची निवडणूक जिंकली होती.
 ३) त्यांनी २००१ मध्ये भारतीय जनता पक्षात प्रवेश घेतला.
 ४) त्यांची भारताचे १४ वे उप-राष्ट्रपती म्हणून निवड झाली.
- 12) Which of the following is not true about Jagdip Dhankhad ?
 1) He was a Governor of West Bengal in 2019.
 2) He won Lok Sabha election in 1989 from Zunzunoo.
 3) He joined Bhartiya Janta Party in 2001.
 4) He is elected as a 14" Vice-President of India.
- १३) भारतीय रोखे आणि विनिमय मंडळ अर्थात सेबीच्या पहिल्या महिला अध्यक्ष होण्याचा मान कोणास मिळाला आहे ?
 १) अरुंधती भट्टाचार्य २) शिखा शर्मा ३) माधवी पुरी बूच ४) शांती एकांबरम
- 13) Who is the first Woman Chairperson of the Securities and Exchange Board of India (SEBI) ?
 1) Arundhati Bhattacharya 2) Shikha Sharma
 3) Madhavi Puri Buch 4) Shanti Ekambaram
- १४) इंग्लंडच्या माजी पंतप्रधान लीझ ट्रस ह्या कोणत्या राजकीय पक्षाच्या नेत्या आहेत ?
 १) कॉन्झर्व्हेटिव्ह पार्टी २) लेबर पार्टी ३) स्कॉटिस नॅशनल पार्टी ४) लिबरल डेमोक्रेटिक पार्टी
- 14) Former Prime Minister of England Liz Truss is a leader of which Political Party ?
 1) Conservative Party 2) Labour Party
 3) Scottish National Party 4) Liberal Democratic Party

- १५) ब्रिटनच्या पंतप्रधानपदी लीझ ट्रस यांची निवड झाली. खालील विधानांपैकी कोणते विधान/विधाने/विधाने त्यांच्या संदर्भात चुकीचे आहे/त ?
- त्या हुजूर पक्षाचे प्रतिनिधित्व करतात.
  - त्या ब्रिटनच्या दुसऱ्या महिला पंतप्रधान आहेत.
  - भारतीय वंशाच्या ऋषी सुनक यांचा त्यांनी पराभव केला.

पर्यायी उत्तरे :

- १) Only a आणि b   २) Only b आणि c   ३) Only a   ४) Only b
- 15) Liz Truss was elected as the Prime Minister of Britain. Which of the following statements is/are incorrect about her ?
- She represents conservative party.
  - She is the second female Prime Minister of Britain.
  - She defeated Rishi Sunak who is of Indian origin.

Answer Options :

- (1) Only a and b   (2) Only b and c   (3) Only a   (4) Only b

- १६) भारतातून आशिया पॅसिफिक फोरम (APF) च्या गव्हर्नन्स कमिटीचे सदस्य म्हणून कोणाची निवड झाली आहे ?
- न्यायमूर्ती रंजन गोगोई
  - न्यायमूर्ती सदाशिवन
  - न्यायमूर्ती अरुण कुमार मिश्रा
  - न्यायमूर्ती एन. व्ही. रमणा
- 16) Who has been elected as a member of the Governance Committee of the Asia Pacific Forum (APF) from India ?
- Justice Ranjan Gogoi
  - Justice Sadasivan
  - Justice Arun Kumar Mishra
  - Justice N.V. Ramana
- १७) महाराष्ट्र लोकसेवा हक्क अधिनियम, २०१५ अन्वये मुख्य आयुक्त आणि आयुक्त यांच्या नियुक्ती साठी स्थापन केलेल्या समितीचे अध्यक्ष ..... असतात.
- राज्यपाल
  - मुख्यमंत्री
  - विधानसभेतील विरोधीपक्ष नेता
  - मुख्यमंत्र्यांनी नामनिर्देशित केलेले एक कॅबिनेट मंत्री
- 17) Committee constituted for appointment of Chief Commissioner and the Commissioners under Maharashtra Right to Public Service Act, 2015 is presided over by
- Governor
  - Chief Minister
  - Leader of opposition of Assembly
  - Any Cabinet Minister nominated by Chief Minister
- १८) महाराष्ट्र लोकसेवा हक्क अधिनियम, २०१५ च्या कलम १३ अंतर्गत महाराष्ट्र राज्य सेवा हक्क आयोग घटित करण्यात येईपर्यंत, शासन आयोगाचे अधिकार व कार्ये कोणाकडे सोपवले ?
- जिल्हा न्यायालय
  - महापालिका आयुक्त
  - विभागीय आयुक्त
  - पोलीस आयुक्त
- 18) Under Section 13 of Maharashtra Right to Public Service Act, 2015 till the time the Maharashtra State Commission for Right to Service is constituted, the Government may entrust the powers and functions of the Commission to the .....
- District Court
  - Municipal Commissioners
  - Divisional Commissioners
  - Police Commissioners

१३) पारितोषिक, पुरस्कार व बहुमान

- १) कोणत्या केंद्रीय मंत्रालयाने महात्मा गांधी राष्ट्रीय फेलोशिप (MGNF) सुरु केली ?
१) शिक्षण मंत्रालय
२) कौशल्य विकास आणि उद्योजकता मंत्रालय
३) ग्रामीण विकास मंत्रालय
४) पंचायती राज मंत्रालय
- 1) Which Union Ministry launched the Mahatma Gandhi National Fellowship (MGH)?
1) Ministry of Education
2) Ministry of Skill Development and Entrepreneurship.
3) Ministry of Rural Development
4) Ministry of Panchayati Raj
- २) खालीलपैकी कोणी नुकताच प्रतिष्ठेचा रेमन मॅगसेसे पुरस्कार स्वीकारण्यास नकार दिला ?
१) मनीष सिसोदिया
२) सिताराम येचुरी
३) के. के. शैलजा
४) पिनरई विजयन
- 2) Who among the following has recently declined prestigious Raman Magsaysay Award ?
1) Manish Sisodia
2) Sitaram Yechury
3) KK Shailaja
4) Pinarayi Vijayan
- ३) योग्य कथन / ने ओळखा.
A. डॉ. सायरस पुनावाला यांना उद्योग व व्यापार क्षेत्रातील कार्यासाठी 'पद्मभूषण पुरस्काराने' सन्मानित करण्यात आले.
B. डॉ. एन. चंद्रशेखरन यांना वैद्यकीय क्षेत्रातील कार्यासाठी 'पद्मभूषण पुरस्काराने' सन्मानित करण्यात आले.
१) फक्त (A)
२) फक्त (B)
३) (A) व (B)
४) वरीलपैकी नाही
- 3) Select the correct statements.
A. Dr. Cyrus Poonawala was honoured with 'Padma Bhushan Award' in the field of Industry and Business.
B. Dr. N. Chandrashekhraan was honoured with 'Padma Bhushan Award' in the field of Medical.
- Answer Options :**
1) Only A
2) Only B
3) Both A and B
4) None of the above
- ४) 'सेवाव्रतीचा सन्मान' या संबंधी पुढीलपैकी कोणती विधाने सत्य आहे/आहेत ?
अ) फ्लोरेन्स नाईटिंगेल यांचा १२ मे हा दिवस दरवर्षी 'परिचारिका दिन' म्हणून जगभरात साजरा केला जातो.
ब) परिचारिका दिनाचे यंदाचे ब्रीद हे 'परिचारिका' या भविष्यातील आरोग्य यंत्रणेचा मूलभूत पाया.
क) 'द चेकलिस्ट मॅनिफेस्टो' हे अतुल गावंडे यांचे पुस्तक नर्सिंग चार्टशी प्रेरित आहे.
ड) तांत्रिकदृष्ट्या नर्सिंग प्रशिक्षण आजही अद्ययावत होणे गरजेचे आहे.
- पर्यायी उत्तरे :**
१) अ आणि ब
२) ब आणि क
३) अ आणि क
४) वरील सर्व विधाने
- 4) Which of the following statements is/are true regarding "honour of Sevavrati"?
a) Florence Nightingale's day 12th May is celebrated every year as "Nurses Day" all over the world.
b) The closing breath of Nurses Day is the basic foundation of the future health system are Nurses
c) The Checklist Manifesto is inspired by Atul Gawande's book Nursing Chart.
d) Technically nursing training needs to be updated even today.
- Answer Options:**
1) a and b
2) b and c
3) a and c
4) All the above statements

- ५) कोणत्या भारतीय गणित तज्ज्ञाला २०२२ चा रामानुज 'प्राइज फॉर यंग मॅथेमॅटेशियन्स' प्रदान करण्यात आला ?
 १) नीना गुप्ता २) आर. रंजनबाला ३) डॉ. डी. धंदुकीचा ४) डॉ. डी. शुक्ला
- 5) Which Indian mathematician was awarded the 2022 Ramanuja Prize for Young Mathematicians?
 1) Neena Gupta 2) R. Ranjanbala 3) Dr. D. Dhanduki's 4) Dr. D. Shukla
- ६) 'नॅशनल स्टार्टअप अवॉर्ड्स' हा ..... चा एक उपक्रम आहे.
 १) नीती आयोग २) कौशल्य विकास आणि उद्योजकता मंत्रालय
 ३) वाणिज्य आणि उद्योग मंत्रालय ४) सूक्ष्म, लघु आणि मध्यम उद्योग मंत्रालय
- 6) The 'National Startup Awards' is an initiative of .....
 1) NITI Aayog
 2) the Ministry of Skill Development & Entrepreneurship
 3) the Ministry of Commerce and Industry
 4) the Ministry of Micro, Small and Medium Enterprises
- ७) ६७ व्या फिल्मफेअर पुरस्कारांमध्ये मुख्य भूमिकेत (महिला) सर्वोत्कृष्ट अभिनेत्याचा पुरस्कार कोणी जिंकला ?
 १) क्विती सॅनॉन २) कियारा आडवाणी ३) श्रद्धा कपूर ४) दिपिका पाडुकोण
- 7) Who won the award for the best actor in a lead role (female) at the 67th filmfare awards ?
 1) Kriti Sanon 2) Kiara Advani 3) Shraddha Kapoor 4) Dipika Padukone
- ८) जोड्या लावा (क्रिडा पुरस्कार, २०१८) :
	'अ' (वर्गवारी)				'ब' (विजेता)			
अ.	राजीव गांधी खेल रत्न पुरस्कार				i. हिमा दास			
ब.	द्रोणाचार्य पुरस्कार				ii. सत्यदेव प्रसाद			
क.	अर्जुन पुरस्कार				iii. विजय शर्मा			
ड.	ध्यानचंद पुरस्कार				iv. एस. मिराबाई चानू			
	अ	ब	क	ड
१)	iv	iii	i	ii
२)	iv	iii	ii	i
३)	iii	iv	i	ii
४)	i	iii	iv	ii
- 8) Match the pairs (Sports Awards 2018) :
	'A' (Category)				'B' (Winner)			
a.	Rajiv Gandhi Khel Ratna Award				i. Hima Das			
b.	Dronacharya Award				ii. Satyadev Prasad			
c.	Arjuna Award				iii. Vijay Sharma			
d.	Dhyan Chand Award				iv. S. Mirabai Chanu			
	a	b	c	d
1)	iv	iii	i	ii
2)	iv	iii	ii	i
3)	iii	iv	i	ii
4)	i	iii	iv	ii

- ९) सन २०२१-२०२२ चा महाराष्ट्र पोलीस खात्यामधील 'आदर्श प्रशिक्षक पुरस्कार' कोणाला प्राप्त झाला आहे ?
अ. हर्षवर्धन बारवे   ब. निता मिसाल   क. प्रवीण खैरनार   ड. शार्दूल ताटवे

पर्यायी उत्तरे :

- १) फक्त ब, क, ड   २) फक्त अ, ब, ड   ३) फक्त अ, क, ड   ४) फक्त अ, ब, क
- 9) Who has received the 'Ideal Trainer Award' of Maharashtra Police Department for the year 2021 — 2022 ?

A. Harshawardhan Barwe
C. Pravin Khairnar

B. Neeta Misal
D. Shardul Tatwe

Answer Options :

- 1) Only B,C, D   2) Only A, B,D   3) Only A, C,D   4) Only A, B, C

१४) क्रीडाविषयक घटना - क्रीडा स्पर्धा, खेळाडू व प्रशिक्षक

- १) महाराष्ट्र शासनाने राज्यातील खेळाडूंना आंतरराष्ट्रीय क्रीडा स्पर्धांमध्ये प्रोत्साहन मिळावे, युवकांनी खेळाकडे आकर्षित व्हावे याकरिता राष्ट्रकूल स्पर्धा २०२२ मधील पदक विजेत्या खेळाडूंना कोणता निर्णय घेण्यात आला ?
- a) सुवर्णपदक विजेत्या खेळाडूंना ५० लाख रुपये, रौप्यपदक विजेत्या खेळाडूंना ३० लाख रुपये तर कांस्यपदक विजेत्या खेळाडूंना २० लाख असे बक्षीस देण्यात येणार आहे.
- b) सुवर्णपदक विजेत्या खेळाडूंच्या मार्गदर्शकासाठी १२.५० लाख रुपये, रौप्यपदक विजेत्या खेळाडूंच्या मार्गदर्शकासाठी ७.५० लाख रुपये तर कांस्यपदक विजेत्या खेळाडूंच्या मार्गदर्शकासाठी ५ लाख रुपये बक्षीस देण्यात येणार आहे.
- वरीलपैकी कोणते विधान/विधाने बरोबर आहे/आहेत ?

- १) फक्त (a)   २) फक्त (b)   ३) (a) आणि (b)   ४) वरीलपैकी नाही

- 1) In order to encourage the athletes of the state in international sports competitions, to attract the youth towards sports, the Maharashtra government has taken which of the following decision for the medal winning athletes of the commonwealth Games 2022 ?

- (a) 50 lakhs rupees for gold medal winners, 30 lakhs for silver medal winners and 20 lakhs rupees for bronze medal winners will be awarded.
- (b) 12.50 lakhs rupees will be awarded to the mentors of gold medal winner, Rs. 7.50 lakhs to mentors of silver medal winners and Rs. 5 lakhs to mentors of bronze medal winners.

Which of the statement(s) given above is/are correct ?

- 1) Only (a)   2) Only (b)   3) (a) and (b)   4) None of the above

- २) खाली यादी - I (खेळाडू) आणि यादी - II (खेळ यांच्या योग्य जोड्या जुळवून खालील पर्यायातून योग्य पर्याय निवडा.

यादी - I (खेळाडू)

- a) अंजली भागवत
b) वीरधवल खाडे
c) खाशाबा जाधव
d) विरेन रास्क्रीन्हा

यादी - II (खेळ)

- i) जलतरण
ii) हॉकी
iii) नेमबाजी
iv) कुस्ती

पर्यायी उत्तरे :

१) a-iii, b-iv, c-i, d-ii

२) a-ii, b-i, c-iv, d-iii

३) a-iv, b-iii, c-i, d-ii

४) a-iii, b-i, c-iv, d-ii

2) Match List-I (sports persons) with List-II (sports) and select correct option given below :

List - I (Sport persons)

- a) Anjali Bhagwat
- b) Veerdhawal Khade
- c) Khashaba Jadhav
- d) Viren Rasquinha

List - II (Sports)

- i) Swimming
- ii) Hockey
- iii) Shooting
- iv) Wrestling

Answer Options :

- 1) a-iii, b-iv, c-i, d-ii
- 2) a-ii, b-i, c-iv, d-iii
- 3) a-iv, b-iii, c-i, d-ii
- 4) a-iii, b-i, c-iv, d-ii

3) नोव्हेंबर २०२२ मध्ये इंटरनॅशनल टेबल टेनिस फेडरेशन (TTF) च्या अॅथलीट्स कमिशनमध्ये निवडून आलेला पहिला भारतीय खेळाडू कोण होता ?

- १) मनिका बत्रा
- २) साधियां ज्ञानसेकरन
- ३) अचंता शरथ कमल
- ४) नेहा अग्रवाल

3) Who among the following became the first Indian player to get elected in the Athletes' Commission of the International Table Tennis Federation (TTF) in November 2022?

- 1) Manika Batra
- 2) Sathiyam Gnanasekaran
- 3) Achanta Sharath Kamal
- 4) Neha Aggarwal

४) अंशु मलिक यांनी स्त्रियांच्या ..... किलो वजनी गटात, ओस्लो, नॉर्वे येथे ऑक्टोबर २०२१ मध्ये झालेल्या २०२१ जागतिक कुस्ती स्पर्धेमध्ये रौप्य पदक मिळवले ?

- १) ६५
- २) ६८
- ३) ७२
- ४) ५७

4) Anshu Malik won silver medal in women's ..... kg. event at the 2021 World Wrestling Championships held in Oslo, Norway in October 2021.

- (1) 65
- (2) 68
- (3) 72.
- (4) 57

५) २०२२ च्या राष्ट्रकुल स्पर्धेमध्ये भारतासाठी पहिले सुवर्णपदक खालीलपैकी कोणी जिंकले ?

- १) निखत झरीन
- २) मीराबाई चानू
- ३) अचिंता शेऊली
- ४) साक्षी मलिक

5) Who won the first gold medal for India in Commonwealth Games, 2022 ?

- 1) Nikhat Zareen
- 2) Meerabai Chanu
- 3) Achinta Sheuli
- 4) Sakshi Malik

६) आशियाई कबड्डी चॅम्पियनशीप २०१७ जिंकण्यासाठी भारतीय महिला संघाने कोणत्या देशाच्या संघाचा अंतिम फेरीत पराभव केला ?

- १) पाकिस्तान
- २) इराण
- ३) दक्षिण कोरिया
- ४) बांगला देश

6) The Indian women's team defeated which country's team in the final to win the Asian Kabbadi Championship, 2017 ?

- 1) Pakistan
- 2) Iran
- 3) SouthKorea
- 4) Bangladesh

७) भारतीय ऑलिंपिक संघटनेमार्फत फेब्रुवारी २०१८ मध्ये पेयॉनचांग येथे भरवण्यात आलेल्या २३ व्या हिवाळी ऑलिंपिक मध्ये 'चेफ डे मिशन' म्हणून पुढीलपैकी कोणाची निवड करण्यात आली होती ?

- १) आर. के. गुप्ता
- २) हरजिंदर सिंग
- ३) ए. व्ही. नारायण रेड्डी
- ४) मुरलीधरन राजा

- 7) Who was appointed as the 'Chef De Mission' by the Indian Olympic Association for the 23^{TM}4 Winter Olympic games held in Pyeongchang in February 2018 ?
 1) R.K. Gupta
 2) Harjinder Singh
 3) A.V. Narayan Reddy
 4) Muralidharan Raja
- ८) पॅरिस मधील फ्रेंच ओपन बॅडमिंटन २०२२ च्या पुरुष दुहेरीची अंतिम फेरी कोणी जिंकली ?
 १) श्रीकांत किदंबी आणि लक्ष्य सेन
 २) श्रीकांत किदंबी आणि सात्विक साईराज रंकीरेड्डी
 ३) चिराग शेट्टी आणि सात्विक साईराज रंकीरेड्डी
 ४) लक्ष्य सेन आणि चाराग शेट्टी
- 8) Who won the men's doubles final of the French Open Badminton 2022 in Paris ?
 1) Srikanth Kidambi and Lakshya Sen
 2) Srikanth Kidambi and Satwik Sairaj Rankireddy
 3) Chirag Shetty and Satwik Sairaj Rankireddy
 4) Lakshya Sen and Chirag Shetty
- ९) कोणत्या भारतीय बुद्धीबळपटूंनी आशियाई चेस चॅम्पियनशीप मध्ये अनुक्रमे खुल्या आणि महिलांचे विजेतेपद जिंकले ?
 १) आर. प्रज्ञानानंदा आणि पी. व्ही. नंधीधा
 २) बी. अधिबान आणि कोनेरु हंपी
 ३) आर. प्रज्ञानानंदा आणि कोनेरु हंपी
 ४) बी. अधिबान आणि पी. व्ही. नंधीधा
- 9) Which Indian Chess players won the open and women's titles respectively in the Asian Continental Chess Championship ?
 1) R. Praggnanandhaa and P.V. Nandhidha
 2) B. Adhiban and Koneru Humpy
 3) R. Praggnanandhaa and Koneru Humpy
 4) B. Adhiban and P.V. Nandhidha -
- १०) कोणते राज्य नॉर्थ इस्ट ऑलिंपिक गेम्स २०२२ चा एकूणच टीम चॅम्पियन म्हणून उदयास आले आहे ?
 १) आसाम
 २) मेघालय
 ३) त्रिपुरा
 ४) मणिपूर
- 10) Which State has emerged as an overall team Champion of the North East Olympic Games 2022 ?
 1) Assam
 2) Meghalaya
 3) Tripura
 4) Manipur
- ११) कतारमधील फिफा वर्ल्डकप-२०२२ च्या उद्घाटन समारंभात भारताचे प्रतिनिधित्व कोणी केले ?
 १) जगदीप धनखर
 २) नरेंद्रसिंग तोमर
 ३) गजेन्द्रसिंग शेखावत
 ४) राजकुमार सिंग
- 11) Who represented India at the inauguration ceremony of FIFA World Cup-2022 in Qatar ?
 1) Jagdeep Dhankhar
 2) Narendra Sing Tomar
 3) Gajendrasing Shekhawat
 4) Rajkumar Singh
- १२) पुढीलपैकी कोणत्या गोलंदाजाच्या एका षटकात ऋतुराज गायकवाड ने नोव्हेंबर २०२२ मध्ये सात षटकार मारले ?
 १) शिवम शर्मा
 २) शिवा सिंग
 ३) शिवम-मावी
 ४) रिकू सिंग
- 12) Raturaj Gaikwad hit seven sixes in a single over of which of the following bowler in November 2022 ?
 1) Shivam Sharma
 2) Shiva Singh
 3) Shivam-Mavi
 4) Rinku Singh
- १३) २०२३ च्या १९ व्या जागतिक अॅथलेटिक्स स्पर्धा ऑगस्ट २०२३ मध्ये ..... येथे आयोजित करण्यात आल्या आहेत.
 १) पॅरिस
 २) बुडापेस्ट
 ३) हेलसिंकी
 ४) टोकियो
- 13) 2023 World Athletics Championships, 19th championships are scheduled to be held in August 2023 in
 1) Paris
 2) Budapest
 3) Helsinki
 4) Tokyo

- १४) कबड्डीची सर्वोच्च प्रशासकीय संस्था कोणती आहे ?
- १) आंतरराष्ट्रीय कबड्डी संघटना
२) आंतरराष्ट्रीय कबड्डी महासंघ
३) आंतरराष्ट्रीय कबड्डी परिषद
४) आंतरराष्ट्रीय कबड्डी समिती
- 14) Which is the highest governing body of Kabaddi ?
- 1) International Kabaddi Association
2) International Kabaddi Federation
3) International Kabaddi Council
4) International Kabaddi Committee

१५) सामान्यज्ञान – महत्त्वाचे दिवस व वर्ष, सर्वप्रथम, सर्वात मोठे/छोटे, घटनाक्रम

- १) 'जागतिक ग्राहक हक्क दिन २०२२' ची थीम काय आहे ?
- १) ग्राहक हक्क प्रथम
२) कोणालाही मागे न सोडणे
३) फेअर डिजिटल फायनान्स
४) शाश्वत उपभोक्तावाद
- 1) What is the theme of World Consumer Rights Day 2022?
- 1) Consumer rights first
2) Leaving no one behind
3) Fair Digital Finance
4) Sustainable Consumerism
- २) पुढीलपैकी कोणता दिवस किरकोळ ताडी विक्री (टी.डी.-१) साठी 'कोरडा दिवस' म्हणून पाळला जातो ?
- १) १५ ऑगस्ट
२) २६ जानेवारी
३) २ ऑक्टोबर
४) १ मे
- 2) Which of the following day is considered as Dry Day' for retail Toddy Shop (TD-I) ?
- 1) 15 August
2) 26 January
3) 2 October
4) 1 May
- ३) खालील दिन क्रमाने लावल्यास मधोमध कोणता दिन येईल ?
- जागतिक लोकसंख्या दिन, महिला मुक्ती दिन, जागतिक अंध-सहायता दिन, नागरी संरक्षण दिन, शिक्षक दिन
- १) महिला मुक्ती दिन
२) जागतिक लोकसंख्या दिन
३) शिक्षक दिन
४) नागरी संरक्षण दिन
- 3) If following days are written sequentially, which day will come at center ?
- Global Population Day, Women Liberation Day, Global Blind-aid Day, Civil Defence Day, Teachers Day
- 1) Women Liberation Day
2) Global Population Day
3) Teachers Day
4) Civil Defence Day

(६) चालू घडामोडी

(६) चालू घडामोडी – जागतिक तसेच भारतातील

१) जागतिक राजकीय घटना

१-४ २-२ ३-२ ४-४ ५-३ ६-३ ७-३
८-३ ९-३ १०-१ ११-१ १२-२ १३-२ १४-२
१५-३

२) राष्ट्रीय राजकीय घटना

१-१ २-४ ३-१ ४-४ ५-४ ६-४ ७-४
८-३ ९-१ १०-४ ११-१ १२-१ १३-१ १४-३
१५-४ १६-३ १७-१ ३१८-१

३) जागतिक स्तरावरील आर्थिक घडामोडी

१-३ २-४ ३-१

४) राष्ट्रीय उत्पन्न, सार्वजनिक वित्त, बँकिंग, कृषी व ग्रामीण क्षेत्रातील घटना

१-३ २-२ ३-१ ४-१ ५-४ ६-३ ७-१
८-३ ९-१ १०-३ ११-३ १२-१ १३-४ १४-१
१५-३ १६-३ १७-१ १८-१ १९-४ २०-२ २१-३
२२-४ २३-२ २४-२

५) ऊर्जा तंत्रज्ञान व आण्विक प्रकल्प, आयसीटी, अवकाशविज्ञान

१-२ २-३ ३-१ ४-४ ५-४ ६-२ ७-२
८-२ ९-३

६) वैज्ञानिक संस्था व संशोधक, जैवतंत्रज्ञान, रोगविज्ञान

१-२ २-१ ३-४ ४-१ ५-४ ६-१ ७-३

७) सामाजिक सुरक्षेचे उपक्रम, सर्वसमावेशकता

१-१ २-१ ३-४ ४-३ ५-२ ६-३ ७-२
८-४ ९-१ १०-४ ११-१ १२-४ १३-२ १४-२

८) शैक्षणिक, कौशल्य विकास व आरोग्य क्षेत्रातील घटना

१-२ २-२ ३-२ ४-३ ५-३ ६-१ ७-१
८-३ ९-१ १०-२ ११-३ १२-४ १३-१ १४-४
१५-३

९) भौगोलिक व पर्यावरणविषयक घटना

१-२ २-४ ३-४ ४-३ ५-२ ६-२ ७-२
८-४ ९-१ १०-४ ११-३ १२-२ १३-१ १४-१
१५-१ १६-३ १७-१ १८-२ १९-४ २०-२ २१-३
२२-४

१०) सांस्कृतिक व पर्यटन

१-४ २-२ ३-१ ४-३ ५-१ ६-४ ७-४
८-४

११) साहित्यिक क्षेत्रातील घटना

१-३ २-२ ३-३ ४-२

१२) नेमणुका, नियुक्ती व प्रकाशझोतातील व्यक्ती

१-३ २-१ ३-३ ४-४ ५-४ ६-१ ७-२
८-१ ९-२ १०- ११-४ १२-३ १३-३ १४-१
१५-४ १६-३ १७-२ १८-३

१३) पारितोषिक, पुरस्कार व बहुमान

१-२ २-३ ३-१ ४-४ ५-१ ६-३ ७-१
८-१ ९-४

१४) क्रीडाविषयक घटना - क्रीडा स्पर्धा,

खेळाडू व प्रशिक्षक

१-३ २-४ ३-३ ४-४ ५-२ ६-३ ७-२
८-३ ९-१ १०-४ ११-१ १२-२ १३-२ १४-२

१५) सामान्यज्ञान - महत्त्वाचे दिवस व वर्ष,

सर्वप्रथम, सर्वात मोठे/छोटे, घटनाक्रम

१-३ २-३ ३-२

